No. 33—Vol.-LIII

Friday,
19th August, 1955

Registered at the G P O. as a Newspaper

Price 6d.

INDIAN OPINION

Founded by Mahatma Gandhi in 1903

LIBRARY AUG 1955

Vinoba: Modern Saint On The March

By HALLAM TENNYSON

What happens in India in the next decade or so may be of no slight consequence to all mankind. The reverence for Gandhi showed how deeply rooted is the power of spiritual hunger. This account by the famous English poet's great-grandson tells how a follower of Gandhi is trying to continue the work of the master. It reminds us how the spirit of loving service is no monopoly of the religious groups which claim this distinction. The article is reprinted here with thanks to the London Ethical Society's periodical 'The Monthly Record." Mr. Tennyson's book, "Saint on the March" has lately been published by Gollancz.

SIX years ago Vinoba Bhave was practically unknow in India. But since 1951, when he was already fifty-six years old, he has become second only to the Prime Minister in public esteem. He has acquired more than 3,500,000 acres of land given to him by the landlords of India for free gift among the landleas poor.

How has this been done? In 1951 Vinoba walked from his village centre in the Central Provinces to Hyderabad where there was the annual meeting of the *Sarvodaya Samaj*, the Welfare of All Society. Vinoba was the originator of this Society, which aimed to carry forward Gandhi's ideals of village development in the new India. Since Independence it had not achieved very much; and when Vinoba said that he would not attend the Annual Conference in Hyderabad the members of the Society were discouraged. "If you do not come," they said, "then the Conference will have to be abandoned;" for although practically unknown to the general public, Vinoba was much respected by the village workers attempting to carry out Gandhi's ideals of service. Vinoba was touched by the trust. He said he would go to Hyderabad. But he would walk as he always did—not for any reason of self-martyrdom, but because only through travelling by foot would he have the time or the opportunity to understand the problems of the countryside through which he passed. The journey was 350 miles and took him two months.

Many areas of Hyderabad at that time were under the control of Communist terrorists, who had seized lands from the wealthy and divided them up among the poor. After the Con erence was over, Vinoba Bhave determined to walk into the Communist controlled area of Telengana. It was here that the Land Gifts Mission started. Some poor families told him that they had no land and that as the Communists were the only people who seemed willing to help them, how could they be blamed for helping the Communists? That evening at his Prayer Meeting Vinoba put their case before the rest of the villagers. He told the landlords that unless they helped their underprivileged neighbours, acquired a sense of social justice before it was too late, then Communism was all they would deserve. He asked those who had land to light a new spirit in their village by putting some of this land at the disposal of a village committe, which would redistribute it to the landless. He did not expect any of the landlords to heed his words; but miraculously someone got up and offered 100 acres. Vinoba asked the landless families who had come to him to divide this land up among themselves. These families said that 100 acres was too much for them and that they would leave 20 acres of the gift to be distributed elsewhere. It was this double act of generosity which lit the spark. Vinoba saw that if the landlords were genuine and generous, then the response called forth from the peasants might be equally generous. In every village into which he walked after that he asked for land in the same way. When he left Hyderabad fifty-two days later, he had acquired 12,000 acres.

People said, of course, that it was only the special conditions of the province which made his tour in Hyderabad successful. But they were wrong, Vinoba has kept on walking. In three years he has covered some 12,000 miles. He has been through the United Provinces and Bihar; he has now reached the Province of Orissa. Every day he moves fifteen miles or so on to his new stopping place. He has taken a vow not to return to his own village centre till 50 million acres have been acquired for re-distribution to the landless. The country has taken up the Movement on a nation-wide scale. Every Province has adopted his methods of appeal; and training centres are being started everywhere. Owing to the extraordinary way his Mission has dramatized the needs of the voiceless and still unorganized millions, a totally

(Continued on page 371)

Today, of all days, the joy of giving is uppermost in every heart The best thing to give to your enemy is forgiveness; to an opponent, tolerance; to a friend, your heart; to your child, a good example; to your father, deference; to your mother, conduct that will make her proud of you; to yourself, respect; to all men, charity; and to your loved ones ?

Surely a NEW INDIA PROTECTION POLICY, the best of all Gifts.

THE PLEASURE OF GIVING IS YOURS, AND THAT OF SERVING YOU IS OURS.

The

New India Assurance

Company Limited

Principal Controlling Officers:

Rustomjee (Pty.) Ltd.

140, Queen Street,
DURBAN, NATAL.

NEW NYLON SAREE MATERIALS

——JUST ARRIVED——

Gold Striped Fancy Nylons - 48" 12/6 yd.

Spotted Georgettes 45" 4/6 yd.

Two Tone and Rainbow Georgettes 45" All Shades 4/11 yd.

Bordered Georgettes All Shades 45" 3/11 yd.

Embossed Georgettes 45" 5/11 yd.

Coloured Georgettes 45" 3/11yd.

BLOUSES

Printed Georgette and Bemberg Skippers. Huge range now at clearing Prices.

Real Benares and Jari Gold Georgette Sarees and Borders. Big range in stock.

Georgette Jari Work Sarees All colours. £4-10-0

Georgette Sarees Cotton Embroidery £3/15/0

CHILDREN'S SCHOOL WEAR

Boys Shirts, Knickers, Blazers, Vests, Socks. Girls Gym Blouses etc. At Reduced Prices.

CHAMPALS !

Plastic Fancy Tops with Heel Size 3 to 7 18/6 pair

Also Leather 8/6 & 10/6 pair

Write For Samples: (Not for Rhodesia)

JAYBEE SILK HOUSE

39 MARKET STREET, JOHANNESBURG.

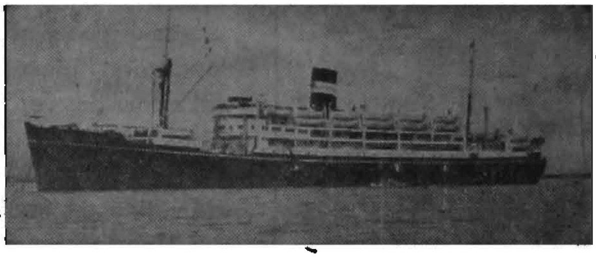

B. I. S. N. Co. Ltd.

S.S. Karanja due 28th August. Sailing 3rd September

Passengers must conform with the Cholera Vaccination and Yellow Fever innoculation requirements and obtain certificates from their nearest District Surgeon. Innoculation by and certificates from private Medical Practitioners will not be accepted.

FARES : DURBAN TO BOMBAY

First Class	single	without food	£83—10—0
Second "	"	" "	55—0—0
Third Class Bunk			28—10—0
Muslim Special Food £11—10—0		Ordinary Food	£4—17—6
Hindu Special Food £10—3—0		Ordinary Food	£4—5—6

Bookings for 1st, 2nd, 3rd can be effected by communication with us by telegram or letters.

For further particulars apply to—

SHAIK HIMED & SONS (PTY) LTD.

390 PINE STREET, Telephone 20432, DURBAN.

Tel. Add. "KARAMAT."

INDIAN OPINION

FRIDAY, 19TH AUGUST, 1955

Inviting War

THE refusal of passports to Mr. G. H. M. Patel, chairman of the Klerksdorp Indian Community and his wife Mrs. Khadija Patel for a pilgrimage to Mecca is yet another instance of how the Government of the Union stands self-condemned by its own actions and has no reason to accuse either the local or the foreign Press of misrepresentation. What better testimony of good conduct was required when the applications for passports were accompanied by a letter of recommendation form Klerksdorp's Member of Parliament, Mr. P. C. Pelser, which had also been endorsed by a Klerksdorp Magistrate. Besides these Mr. Patel had submitted a sworn affidavit stating that he had lived in the Union for the past 45 years and had never participated in Communistic activities and that he had never been convicted of any offence and that he was an established businesss man.

Of course, be it said to the credit of the Government, there is no distinction made by the Government in refusing passports. They are being refused to Europeans, Africans and Indians uniformly and the Government claims that it is not bound to give reasons for such refusal. But to refuse children who are yet at school passports to proceed to foreign countries for education and to refuse others specifically for religious purposes such as a pilgrimage to Mecca is to exceed all bounds of common justice and decency. And yet the Government would claim that this is not a police state and that democratic principles are abided by in South Africa as nowhere else in the world. One would have expected a responsible Government to act more sensibly. But we cannot see any sense in this latest act of the Union Government. Was it afraid that Mr. Patel would do harm to South Africa by going abroad? What harm would Mr. Patel or fifty like him be able to do? They would perhaps tell the world that things in South Africa are not as bright as they are made to appear by the Government. Is the Government afraid of that? Why should it be afraid if it is doing the right thing as it claims to be doing? Has it not the courage to face the world? If it has not does not that very fact make her stand self-condemned before the civilised world?

We cannot do better than to quote here the words of the 'Natal Mercury,' who is to be thanked for its outspoken criticism of the action of the Government.

The paper writes:

The reported refusal by the Department of the Interior to issue passports to the chairman of the Klerksdorp Indian Community and his wife for a pilgrimage to Mecca is the latest and seemingly most flagrant example of the intolerable autocracy with which the country's passport regulations are being administered. This and other recent examples are a denial of commonplace liberty and an affront to one of the fundamental canons of freedom.

The fact that these applications were supported by a recommendation from the local Member of Parliament and endorsed by a Klerksdorp magistrate is to be taken as confirmation of the character and integrity of these two people......

That this arrogant and arbitrary treatment of passport applications is all part of an intentional policy is suggested by recurrent examples. Two other recent ones concerned an African boy who was offered an educational scholarship in America, and Mrs. Jessie McPherson, whose political affiliation has been with the Labour Party.

These cases reflect, on the known facts, the abuse of an authority vested in the Executive for national securty. The present policy is a travesty of that intention. It is a form of dictatorship against which wars have been fought.

Horror And Shame

GOA and other Portuguese possessions in India have caused the Government and the people of India a great deal of headache. A movement to get the Portuguese Government to part with those possessions and hand them over to India as has been done in the case of the British and the French, in a quiet and peaceful manner and on strictly non-violent lines, has had no effect. It was decided by the organisers of the movement that 5,000 Indians should march into these foreign possessions on the memorable day of August '15. It was of course to be a non-violent campaign and the people taking part were wholly unarmed. The result, according to Press reports, has been that about 20 were killed by gunfire by the Portuguese authorities and about 40 were wounded as they entered these possessions and the campaign has been called off at least for the time being. The whole affair fills us with horror and shame. We do not in the least wish to defend the Portuguese authorities, who have certainly resorted to brutal methods. But surely was that not expected? Did the organisers expect the Portuguese authorities to welcome them with open arms? Before deciding upon a great venture of this sort it was necessary not only to think of but to be prepared for all the consequences. The rules to be observed both in military action and non-violent action are exactly the same. The latter requires stricter discipline and much more daring spirit than those who are possessed with arms. These rules quite obviously have not been observed in the present instance and the organisers have acted in a most irresponsible manner. The painful part is not the killing that has taken place but the way they were allowed to be killed. It would not have mattered if the 5,000 would have allowed themselves to be martyred. It would have added to the glory of India—that is, of course, if the cause was considered great enough for such a sacrifice. That ought to have been decided before venturing on such a campaign, not after the step was taken. We believe this matter should have been left entirely in the hands of the Government.

The way the whole matter is being handled, judging from further reports from India, it appears to be more communistic than anything else. It is certainly not in keeping with the principles of non-violence as preached, practised and taught by Mahatma Gandhi. It is now for the Government of India to see that the lives that have been lost have not been lost in vain.

NOTES AND NEWS

Supreme Court Sets Aside Lower Courts Sentences

THE Cape Supreme Court upheld the appeals of John Alwyn (33) and Miss Ayssa Dawood (29), against their convictions in the Worcester Regional Court in February this year, when they were found guilty of incitement to public violence. The Court set aside their sentences of nine months' imprisonment each. It was alleged that the offences were committed when Alwyn and Dawood addressed a meeting, attended by about 300 non-Europeans in Worcester in July last year. The Regional Magistrate had found that the speeches made at the meeting by Alwyn and Dawood "constituted and incitement to non-Europeans to commit acts of public violence against White people in general in a similar way as is committed by the Mau Mau organisation." The Judge said the speeches not only failed to reveal anything to support the Crown charge that they were advocating the expulsion of the Europeans by violence, but reflected the contrary in the words: "Within 10 years South Africa will be a land for White and non-White."—Sapa.

Mrs. Roosevelt Criticises S.A. Government

Mrs. Eleanor Roosevelt, widow of a former President of the United States, has written to Mr. Alan Paton, expressing her concern over the refusal of the South African Government to grant passports to Native students. Mrs. Roosevelt's attention had been drawn to the refusal of the Government to grant a passport to Stephen Ramasodi, a Native student, who had been selected for a scholarship at Kent School in the United States. Mrs. Roosevelt wrote: "I am very troubled to hear that a visa is not being given to Native students of South Africa to come to this country to study. It seems to me that this is a very bad situation because it creates among the younger people of this country a great dislike for the areas of the world where such practices exist. "I do not feel that as a private individual a protest to your Government from me would have any effect, but if my name can be added to any protest where you feel it may be useful, I would be very glad to have you use it."—Sapa.

Johannesburg Population Quadrupled In 40 Years

The population in Johannesburg and its peri-urban areas has almost quadrupled in the 40 years from 1911 to 1951, according to census figures. In 1911 the total population was 245,000. In 1951 the figure had risen to 912,000. Estimated census figures for 1954 are a total population of 920,640. There were 354,300 Europeans, 42,310 Coloured people and 24,920 Asiatics. According to the census figures, there were 499,110 Natives, but an estimate made by the Native Affairs Department for the same period was that the Native population numbered about 617,000.

"AFRICA CAN BE DEVELOPED BY CO-OPERATION NOT BY APARTHEID" —LONDON 'TIMES'

'The Times' (London) says in an editorial that the British Government needs Indian support in carrying out the policy of multi-racial government in Africa. Order and progress in Africa can only be achieved by the co-operation of Africans, Indians and Europeans in that part of the world.

The paper says that Indian Prime Minister spoke at the opening of a new department of African studies at New Delhi University.

"He said that Indians in Africa could expect no help from India if they exploited Africans, and that he wanted them to live there only as long as they had the goodwill of the peoples of Africa. That directive is unexceptionable.

"No doubt the violent opposition in Uganda to the British Government's proposal to appoint an Asian minister in the Executive Council has been studied in Delhi," 'The Times' said.

"If so, it is to be hoped that the right conclusions are being drawn. There has been a tendency in the past for some local Indians in Africa and for some Indian Government officials to imagine, firstly, that they can strengthen the position of Indians in Africa by inciting the Africans against the Europeans; and secondly that it is a duty of the Indian Government to wage a crusade against 'colonialism' in Africa.

"These are short-sighted and out-moded ideas. Order and progress in Africa can only be achieved by co-operation of the three races.

"Anyone who attempts to solve Africa's problems by playing off one race against the other is digging his own grave. The African is not deceived.

"It is fortunate that in East Africa today where these questions are acute the lead is being taken more and more by members of both the immigrant and indigenous races who have set their faces against mischievous policies.

"The more perspicacious Indian Government officials have grasped the true facts of the situation. The British Government are now trying to prolong an old-fashioned 'colonialism' beyond the practical needs of the countries they govern.

"That must surely be obvious now. They need all the support they can get from quarters such as India in carrying out the difficult policy of promoting multi-racial government so that the rights, the needs, and the happiness of all three races may be assured for the future."—Sapa-Reuter.

MEREBANK

THE Merebank Branch of the Natal Indian Congress in a statement states: The City Council is continuously on the witch-hunt tracking down newly erected homes of tenants.

For over a decade now, the City Council has refused to approve building plans in this area, including extensions because they state, that the area falls within the proposed Housing scheme.

Whilst refusing plans, the Council on the other hand has not built a single home on large tracks of land readily available for this purpose. A very recent victim of this witch hunting has been Mrs. P. Munniamah. Her home was pulled down on Sunday last by Council Officials in the presence of the family and a large gathering of angry neighbours.

Members of South African police stood-by to provide security for the demolishers. A number of her friends pleaded to the officials and the police to allow her to stay till she could find an alternative accommodation. They were given no consideration whatsoever. The Council demolishers left her with a kitchen.

Mrs. P. Munniamah, her husband and the nine children spent the whole night sitting in this little kitchen. Her furniture, sewing machine and other belongings were in the open. The weather was freak and rainy. So passed the hours of Sunday night to this family.

Mrs. Munniamah was first de-housed, when her home in Mayville was destroyed in 1949 riots. Ever since then she was in an extremely difficult position to find an alternative accommodation. She occupied one room with her husband and all the children before leasing a plot of land in Merebank. Here she built her home only to find, much to her horror, she is not required in Merebank.

She is now living on the plot where her home was demolished, in a little Bell Tent loaned to her by some kind sympathisers.

This is a typical case of happenings in Merebank today.

Mr. R. S. Balli, Secretary of the Merebank Branch of the Natal Indian Congress stated: "The Durban City Council is morally condemned in its action in Merebank. They refuse to grant us permission to build, thus creating overcrowding conditions and slums. Because of this refusal, the people have no other alternative than to build without approved plans. Mrs. P. Munniamah cannot be blamed for this and the use of the City Father's big stick against her is morally wrong.

Selfless Gospel Of The Action Or The Gita According To Gandhiji

Translation of the Original in Gujarati with an additional introduction and commentary.

By Mahadev Desai

Price 8s. 6d.

Obtainable From:

'Indian Opinion,'

P. Bag, Durban, Natal.

PRESIDENT RAJENDRA PRASAD OF INDIA

By Dr. HOMER A. JACK

IN 1917 Rajendra Prasad was a successful young Indian lawyer who threw in his lot with an ex-lawyer named Mohandas K. Gandhi. In 1950 Rajendra Prasad was elected the first President of the Republic of India. During these 34 years, he was one of the leaders of the Indian independence movement and always a devoted follower and lieutenant of Mahatma Gandhi. Today, in addition to being President, he is considered by many to be the elder statesman of Gandhism in India and the world.

There is a touch of poignancy when one visits Prasad. He lives and works in the Rashtrapati Bhavan—the President's house—which was also the Viceroy's house from 1929 to 1947. It was to this sandstone palace that Gandhi, Mr. Nehru and the other leaders of indpendence—including Rajendra Prasad—went to seek large measures of freedom. And it is here, today, that the Indian and foreigner alike go to meet the President of the Republic of India.

To reach the President, one not only passes the white-clad, turbaned guards (some of whom have worked for a succession of Viceroys), but one meets the military aides of the Gandhian president. He has half a dozen aides recruited directly from the army, navy and air force of India. But President Prasad himself well knows this irony, and in 1953 told a world-wide Gandhian Seminar meeting in Delhi: "I am supposed to be the head of a State which has not renounced war, which has not abjured violence, which still maintains an army."

After being introduced to Dr. Prasad—through a letter from Gandhi's son, Manilal, who lives in far-off South Africa—I asked him straight-away about this obvious deviation from Gandhism, with the Indian Government's devoting half of its revenue to its armed services, with a National Cadet Corps in the colleges and universities, and with the pacifist president himself saluting (as I saw in him in his own fabulous gardens) Indian war veterans and representatives of the National Cadet Corps, both men and women. President Prasad began to answer my question by explaining the current peace missions of Mr. Nehru and Indian foreign policy generally. He said that "while our so-called neutrality is misunderstood and thus we are getting a certain amount of notoriety, we are also getting some results. But whatever influence we have in the world is certainly not due to our Indian armed forces. We can't begin to compete with the armed might of America, Russia or Britain. Thus what influence we have is due to the morality and inherent rightness of our view. This fact may lead some people some day—some Indian people—to question our need for armed forces if we can have this influence without them. However, the time appears to be not yet."

Pacifist Position

Several years previously, at this same Gandhian Seminar, President Prasad in his extemporaneous greetings reflected with great clarity the pacifist position: "I do not know of any war which the aggressive party regards as an offensive war. Every war in world history has been a defensive war and so long as we keep this loophole open for defensive war, non-violence in its fullness will not be established. Somebody will have to take the courage."

I asked the President of India—who is not the partisan political leader of India although he is Head of State—when India will take this courage. Speaking perfect English—he once was Professor of English literature—he repeatad what he had said previously: "Unless some nation today takes courage in its own hands and comes out with a clear-cut programme of no war, defesive or offensive, under any circumstances, no army of any kind, the battle of non-violence will remain a continuing one and will not end in its victory." And with sorrow he admitted that "evidently today we Indians are not able to do it although we claim to be inheritors of Gandhiji's teachings. When Gandhiji was alive, his courage infected others; today we have not shed our fear as he would like us to do and so we maintain our armed forces in spite of their incongruity."

Sad Experience

A large man, dressed in immaculate white home-spun khadi with a green homespun vest, Dr. Prasad recalled his first work with Gandhi, helping the peasants in his home state of Bihar. That was in 1917, soon after Gandhi returned to India from South Africa. Dr. Prasad also recalled the death of Gandhiji which was a "very sad experience for me." He saw him almost daily in January 1948 since he had just resumed the presidency of the Indian National Congress and was also president of the Constituent Assembly. He saw Gandhi early on the morning of the fateful Friday, January 30, and then took an airplane to Wardha, to recoup his health and also to arrange an important meeting of Gandhian workers which Gandhi himself had promised to attend the following week. He arrived at the Sevagram ashram late in the afternoon. A physician was examining him when the "shocking news" arrived. At first he could not believe it, but when it was confirmed, he arranged to fly back to New Delhi the next morning with Ramdas Gandhi, one of the Mahatma's sons, who was living in nearby Nagpur. He admitted that Gandhiji "could not have died more beautifully than he did."

Essence Of Gand ism

President Prasad, with an infectious smile under his white mustache, patiently traced for me what he felt to be the essence of Gandhism. He said, "Gandhiji envisaged a society based on non-violence and for that purpose it is essential that there is no exploitation of one group by any other group or individual. All exploitation involves violence." Then, looking out of the window into his exquisite garden, seemingly to recall his vast experience with all kinds of Satyagraha campaigns, he continued, "it is the possessive instinct of men which drives them to exploit others. Although determined to some extent by environment, this instict can be controlled to another extent by man himself. Gandhiji was in favour of that kind of education which would imprint on the mind of the child the beauty and joy of renunciation in preference to possession. Not that everyone is expected to have no possessory propensities, but when the ideal of renunciation is always placed before us, we test our actions and our motives on that touchstone and that desire to possess more and more worldly goods becomes less insistent and urgent." (Just a few weeks previously, President Prasad in a public speech confessed that he would like to retire to a simple hut rather than continue to live in the huge presidential establishment. And those who have seen his apartment have come away impressed at the simplicity of his living.)

President Prasad then continued his explanation of Gandhism. "It is for this reason that in this country we see the people more or less contented under conditions which would be unbearable to some other peoples. The Indian people have reconciled themselves to this situation more or less as a matter of instinct because it has come down from generations. Gandhiji was in favour of cutting down our needs and not increasing them by raising the standard of living. Of course, there should be a modicum of essentials of life and no one can be expected to live without food and clothing, but there is such a vast variety of things which one can do without but have become the so-called necessities of life. Gandhiji showed by his own life how comfort and discomfort is a creation of our mind and not necessarily dependent upon possession of physical goods." Then the President, slowly but thoughtfully, continued, "My reading of Gandhiji's life philosophy is that, while you try to make essential commodities available to each human being, needs should not be stressed to such an extent that there must be increased exploitation of others to have fulfilled one's own needs. In modern context, where there is such a manifest desire for material goods for the comfort of mankind to enable man to enjoy happiness, Gandhiji's greatest contribution was to call a halt from this race for material goods and thus prevent exploitation involving violence."

Heritage Of Gandhi

As for the heritage of Gandhi, President Prasad felt that Vinoba Bhave "at the present moment represents the best of Gandhiji's teachings." He recalled that when Gandhi was alive, "Vinoba kept himself more or less in the background." He felt that "the Bhoodan (land-reform) movement is a great one in itself and is a practical illustration of the Gandhian spirit in this very field of non-attachment to possessions." The importance of Bhoodan "may not be in the actual acquisition or distribution of land, but the spirit of renunciation which even poor people are showing."

President Prasad felt that untouchability has "lessened," but quickly added that "we can't claim it has disappeared." He explained that "in Hindu society almost every reformer in the last thousand years has tried to get rid of untouchability. Gandhiji has been more successful, because of the benefit of these accumulated efforts before him and also because he approached the problem in a different setting. With Gandhiji, the Harijans were both a religious and a political problem.",

Dr. Prasad first attended a meeting of the Indian National Congress in 1906 while he was a student in Calcutta. In 1912 he became a member of the All India Congress Committee. In 1934 he was elected President of the Congress and presided over its Golden Jubilee in 1935. Twice he was called upon to assume its presidency in mid-term, once upon the resignation of Subhas

Bose in 1939 and again on the resignation of J. B. Kripalani in 1947. Dr. Prasad has aptly been termed the "Gentleman of Indian politics." Many of the tasks he did in his long life—he will complete 71 years in December next—were on the instigation or approval of Gandhi, including being leader of the non-co-operation movement in Bihar in 1920, Vice-Chancellor of the National University (Bihar Vidyapith), and president of the Constituent Assembly. Prasad admits that "Gandhi had a knack of selecting people for different kinds of work and he gave to each what his genius was fit for." Gandhi also had the political knack of reaching the illiterate masses of India as no one in recent times has done. Analyzing this veritable magic Prasad said, "Gandhiji had a great capacity to put modern things in form which would be intelligible to old-fashioned people who wouldn't have anything to do with modern things. Also, he put old-fashioned things which were worth retaining to modern man in a way he could understand them. Sometimes Gandhiji aroused opposition, but he was not afraid. Great men simplify great principles and make them easily intelligible to ordinary men."

Dr. Prasad has, of course, travelled throughout India, now taking official trips as President of the Republic. He went to Europe in 1928. While addressing a pacifist meeting in Austria, he sustained severe injuries when the meeting was broken up by anti-pacifists. He has never been to America, and has "not thought of it," but would "be glad to go if the visit would do some good."

Dr. Prasad is the author of a number of volumes in English and in Hindi. He feels that since he had "the good fortune and privilege" of sitting at Gandhi's feet, he owes it to his people to write what he remembers and feels. Thus his latest book is entitled, "At the Feet of Mahatma Gandhi," published on the anniversary of Gandhi's death in 1955. His well-known book, "India Divided," is available in English and in Hindi, Marathi, Tamil, Malayalam and Bengali. One of his first books was an account of Gandhi's campaign in Bihar, called "Satyagraha in Champaran." In addition, he has written many pamphlets and is in great demand to write introductions to various volumes.

President Prasad, with the help of his writings, explained to me some of the sadness that was in Gandhi in his last months. For one thing, Gandhi didn't like partition and when all of India was rejoicing upon independence, he was sad and refused to enter into the festivities. Secondly, toward the end, Gandhi realized that the Indian people accepted his method of non-violence from weakness, not from strength or principle. Although Gandhi himself believed in non-violence in word and deed, Dr. Prasad says that "he did not refuse co-operation from others, who were not prepared to go so far in adopting non-violence and thus was able to gather round him a large number of people who would not otherwise have come if he had insisted upon non violence in thought and word also." Prasad admits that "we were unable to fight Britain with arms and not a few of us saw in his method a way out of our difficult position as through it we would win our freedom without resort to arms. It was a doubtful advantage because to that extent it weakened our faith in non-violence." And thus during the early 1940s, Indians followed a course "which was not liked by Gandhi, which was really the course of expediency but not of principles, not of truth, not of non-violence and no wonder that thereafter we have not been able to catch up to Gandhiji's ideals and Gandhiji's programme. Having slipped there, we have not been able to feel that we can do with non-violence and do not need to have resort to violence under any circumstances." This cast a shadow over the last days of Gandhi, this realization, and it obviously has cast a shadow over Rajendra Prasad, too.

President Prasad explained how, "just after Gandhi's death, all the constructive movements in India had to some extent languished. Now they are prospering again and the Government is now taking a more positive line." And significantly he added, "I am hoping that this policy will be clearer as days go by and as the various constructive movements get additional strength." As for new blood among the Gandhian followers, he felt that "there is a fair sprinkling all around the country, but I am hoping that as this change in attitude of the government becomes clearer in future, not only old workers will get encouragement, but new ones will be attracted. I take this view because those engaged with Vinoba Bhave have no feeling of frustration and are able to attract to some extent even new workers."

After having two interviews with the President of the Republic of India, I came away realizing that in him is a representative of —alas—a vanishing race of those who were deeply and personally touched by the life and message of Mahatma Gandhi. President Prasad urges us to ask ourselves: "Are we ready to be weighed in Gandhiji's scale of values?" And he reminds us that "we can make our lives purposeful only if we look deep into every corner of our heart to see if there is anything within us which is secretly working against the teachings of Gandhiji."

THE DIFFICULTIES OF OPPOSITION

—ALAN PATON

IN addressing the annual general meeting of the Natal Coastal Region of the Liberal Party, Mr. Alan Paton, Natal Provincial Chairman of the Party, said that the past year had been a difficult one for all those opposed to the Government for, while a two-party State makes it easier for an opposition party to function effectively, South Africa had moved towards a one-party State which renders opposition increasingly difficult.

The Opposition parties were divided because they could not agree on their grounds for opposition. The U.P. was only prepared to co-operate with other opposition parties on its own terms and it would not accept either the anti-republicanism of the Federals or the equality of opportunity for all races, which is one of the fundamental principles of the Liberal Party. The Federals lost interest in the Liberals when the latter declared that their opposition to republicanism did not include all forms of republicanism *per se*, but only to the type of republic apparently envisaged by the Nationalist Party Draft Constitution of 1942.

The African National Congress is also going through an extremely difficult period and there is no doubt that there are three ideals struggling for the soul of the Congress. The ideals are: (1) Proletarian revolution, (2) the Nationalist ideal of Africa for the African, and (3) the ideal of the Liberal Party.

"The Liberal Party is right in the middle with Europeans to the right of us and non-Europeans to the left of us. Liberal Party principles seem like bombs to the right and damp squibs to the left. As one representative of the left said to me: 'You believe in equality, we believe in fighting oppression.' The question is, can right and justice triumph without the aid of violence? This is the challenge which the Liberal Party must face.

"Then there is the sense of isolation which Liberals are made to feel from other members of their own race. I am grateful to those non-Europeans who share my views and who have helped me towards ridding my mind of all racial thinking. They have helped me to realise a much broader and more satisfying conception of South Africanism, and they have made me realise more than ever the urgent reasons for our continued efforts towards a common society.

"We have a duty to assist white South Africa to move left. We have a duty to offer a home to the Liberal United Party member. We have a duty to the Liberal anti-republican when he realises that mere opposition to republicanism is not a fundamental issue. We have a duty to offer a home to the non-European who is attracted by neither Communism nor Nationalism.

"We have a duty to trouble the Nationalist conscience, and here I believe that the violence of their references to, and their attacks on us, are attempts to conquer their own troubled consciences, which are far more troubled than they will admit or most people believe. We have a duty to help them to move towards a more liberal proposition, for, of one thing I am certain, they will never move to the inconclusive, vacillating United Party position.

"Lastly, we have a great duty to the non-European peoples of this country, who, in spite of the smallness of our numbers, welcomed the emergence of a party, containing white members, which repudiated the idea of racial domination and accepted *all* South Africans as their fellow citizens. Even though we may be weak in numbers, we did a very important thing on the day when we announced our principles to the country and I promise you that our country will never be able to escape the consequences of this event."

R. VITHAL

Bookkeeper, Writing up Sets of Books, Balance Sheets, Income Tax Returns.

Contact No. 213 Macosa House, Second Floor, 17 Commissioner Street, Ferreirastown, Johannesburg. 'Phone 33-1654.

VINOBA: MODERN SAINT ON THE MARCH

(*Continued from front page*)

new atmosphere is spreading throughout the countryside. Apathy is fast disappearing. Of the 3½ million acres so far obtained, 102,000 have been distributed. The distribution is perhaps even more important than the collection. For while it takes place, the cultivators are being taught to use new methods of farming; and the Government agricultural and development officers come forward with new seeds, improved live-stock. The villagers band together to sink their own irrigation wells.

The Secret

What is Vinoba's secret? The key word is the old Hindu ideal of *tapas*, renunciation. By the power and utter devotion of his own self-sacrifice to the social good, Vinoba moves the hearts of all who come into contact with him. Not only does he go everywhere on foot, but he has no possessions of his own. He lives on the simplest possible diet—curds and fruit juice in about sufficient quantity for a ten-month-old baby. He follows an incredibly austere routine which never varies. He rises at 3 a.m., starts for the next village at 4 a.m. and spends the whole of his day when he arrives there meeting the villagers, talking to them, appealing to the landlords for their co-operation, visiting the village lands and estimating their agricultural needs. He is, as he says, "too hungry for the love of all." He goes to everyone as a relative and friend. To the wealthy he says: "Show yourselves to be generous and gain in moral stature." To the poor: "Prove yourselves worthy of the gift." He always trusts to the best in people, whoever they are. Somehow when they meet him, others cannot forbear trying to prove that his trust is not misplaced.

Vinoba is the most rational and humorous of saints (can one be a saint without a sense of humour? I doubt it). He never imposes penances on himself out of a love for dramatic martyrdom. Always he wishes to identify himself with the millions of his countrymen who have even less. At the same time he has no urge whatever towards power. He is not a politician but a changer of hearts. He switches on a light in those he meets and then leaves the rest to them. "I am like fire," he says. "Fire does not care whether others put a pot on it. It merely burns—that is the limit of its duty." His humour is not personal and affectionate as Gandhi's was. It is more a philosophical humour which enjoys playing with ideas. One example: "Bags of sugar are carried by bullocks to make their way into the belly of the epicure;" he once said, "and the astonishing thing is that the epicure gets a bad liver and the bullock a broken back. Such is the miracle wrought by sugar, an article sweet beyond dispute. So it is with our machine age. We produce such tons and tons of happiness that the mere weight of it crushes us."

Not Opposed To Machine Age

Vinoba is far from being a mere atavistic opponent of the machine age. He is a revolutionary who wants to put the clock forward and not back. He calls Communists and other so-called revolutionaries *status quo*-ists because they want to transfer misery suffered by one class of people onto the shoulders of another class. He wants, he says, not to transfer misery but to eliminate it. In the 130 villages which have given all their lands into a common pool at the behest of the Movement, interesting experiments in common ownership are going forward. Vinoba would like his villages to have machines, but only in so far as they serve the people's deeper needs and do not exploit them for the sake of illusory luxuries or break up man's dependence on his fellows. He would like every cottage to be electrified and spindles and looms to be operated by electric power in the cottage yards. He aims at a moral revolution which will enable the Government and the central authority to become as "invisible as the thread that holds a flower garland together."

Part Of A Revolution

Vinoba is not an isolated phenomenon. He is part of a revolution that has been going in the mind of India for many years. He exemplifies how the great Hindu leaders of the past half-century have developed the old ideal of *tapas* not merely for the salvation of their own souls, as in the past, but for the sake of human service. Of all the world religions only Reformed Hinduism has shown itself capable of growth under the impact of the twentieth century. It has given birth to what may eventually appear to future ages as the most important spiritual movement of our time. Looking at Vinoba and what he has achieved, we can already say that however appalling the problems Free India faces and, however slowly she may seem to progress in some spheres, yet she has one pearl of great price hidden in her squalid dust—vision. In India the spirit is not defeated.

INDIAN PRIME MINISTER ON GOA

At a Press conference at New Delhi after his return from his European tour at the end of last month, Mr. Nehru said: "I say there is nothing more scandalous on God's earth today than the Portuguese occupation of Goa—historically, factually and religiously, if you like, or from any point of view. It is fantastic nonsense for me to be told that there was an agreement or alliance with Britain in the 15th century about the exchange of bows and arrows and what not and so the Portuguese can hold on to Goa. Let the world take notice, let the Atlantic Powers take notice that we will tolerate no nonsense about Goa from wherever it comes—from Big or Small power."

The Prime Minister added: "But we will adhere to the path of peace. I should like anyone to tell me how any other country situated as India is, would have reacted to Goa in the last seven or eight years. I want answer to that. We have reacted to this question with restraint, with patience and with efforts at negotiations which were repudiated by the Portuguese Government. Here is a great country like India, with dignity and self-respect, with power to deal with the situation swiftly if it chooses, but is restraining its strength and power and holding on to the peaceful methods, in fact checking its own people. It is a thing unheard of in any other country. It shows how we love the methods of peace and we are going to continue it. But to imagine that by sneers and jeers and threats and these romantic stories about the past we are going to be diverted from our path is nonsense."

Asked what will happen if the Portuguese continue to be indifferent to the moral pressure Mr. Nehru said: "We start from the presumption that they are indifferent not only to the moral pressure but also to the facts. Nevertheless we think that their regime in Portugal will collapse."

Talks With Pontiff

Asked whether his talks with His Holiness the Pope were helpful towards the solution of Goa issue the Prime Minister said: "I have stated publicly that I did not discuss Goa issue with his Holiness. All that I said was that this was not a religious issue and His Holiness the Pope said that he entirely agreed that this was not a religious issue. It was a political issue. There the matter ended. I am sure this clarification is helpful because the Portuguese Government is all the time saying that the Portuguese control of Goa is in defence of Christianity, of European culture and some other things like that."

Asked about the Government of India's attitude on the mass Satyagraha in Goa, the Prime Minister said: "Our policy in the past has been, apart from insisting on peaceful methods, of avoidance or discouragement of large numbers of people going there. Individuals, or small groups, we neither could, nor did we wish to stop. Again our attitude has been largely to leave this to the Goans inside or outside Goa. There are plenty of Goans outside Goa. If a few Indians go we do not mind, but we discourage this on a mass scale and also the preponderance of non-Goan elements. The Congress Party's attitude would be declared in a few days.

Afro-Asian Women's Conference

The Standing Committee of the All India Women's Conference, which met in Ajmer recently, decided to hold an Asian-African conference of women shortly. The venue of the conference is likely to be an Indian town.

BOOKS FOR SALE

Satyagraha In S.A.
—By M. K. Gandhi 15/-

Bapoo's Letters To Ashram Sisters
—By Kaka Kalelkar 2/6

Which Way Lies Hope
—By R. B. Gregg 2/6

A Nation Builder At Work
By Pyarelal 1/6

Obtainable from:
'INDIAN OPINION,'
P/Bag, Durban, Natal.

TEACHERS' LEAGUE OF SOUTH AFRICA

STATEMENT ON THE DISMISSAL OF AFRICAN TEACHERS

THE Teachers' League of South Africa, Dale Street, Lansdowne, Cape, has issued a Press statement declaring its total and unreserved condemnation of the fascist decree by which the president, secretary, treasurer, editor and five members of the Cape African Teachers' Association have been summarily dismissed from their posts upon the orders of Drs. Verwoerd and Eiselen acting through the Bantu Education Division of the Native Affairs Department. No charge has been brought against them. No misconduct has been alleged. Their offence—and it is an offence only in the eyes of the enemies of the non-White people—is that they are academically and professionally so well qualified and so conscientious in the discharge of their duties and responsibilities as educationists and leaders of the people that they are considered (in the words of certain of the letters of dismissal) "unsuitable" to continue as teachers under the system of "Bantu Education." In other words, they are so devoted to the cause of true education and the advancement of the African people to equal citizenship that they are a hindrance to, and indictment of, those who seek to indoctrinate and condition the African child for permanent subservience through a process of "bantuisation" commencing in the schools. From the appointment of the Eiselen Commission, and before the publication of the Eiselen report or the passing of the Bantu Education Act, the Cape African Teachers' Association, of which they are leading members, has been in the very forefront of opposition to mental enslavement through "Bantu" schooling. In terms of the regulations framed under the Bantu Education Act these nine have now been given three months' notice and dismissed from the teaching service.

Among them, as will immediately be seen, are men who have long been regarded and held in esteem as leading educationists, and who have very many years of experience in the service of education and the schools. They are: Mr. N. Honono, president of the Cape African Teachers' Association and Principal of the Nqabara Secondary School, Idutywa; Mr. J. L. Mkentane, treasurer of the C.A.T.A. and principal of the Fort Malan Secondary School, Fort Malan; Mr. Z. K. Mzimba, secretary of C.A.T.A. and teacher at the Qokolweni Secondary School, district Umtata; Mr. L. L. Sihlali, editor of the C.A.T.A. and teacher at the Lamplough Secondary School, Butterworth; and Messrs. Mda, Jordan, Maja, Nonkonyana and Shumana.

The Teachers' League of South Africa regards the attack upon these nine teachers as an assault not only on them as persons but also upon the rights and responsibilities of the whole teaching profession, whose best traditions throughout the ages have been associated with the transmission of knowledge and the fullest educative development of the talents and abilities of the younger generation for the good of society as a whole. It is an injury to all education and to the education of the African child in particular. By fascist decree education has been robbed of the services of some of its best qualified, hardest working, loyal and most unselfish teachers. And it is therefore the duty of all those, teachers and non-teachers alike, who have a regard for education as opposed to the vitiating indoctrination through "bantuisation" or "colouredisation" or Christelike-Nasionale Onderwys or any allied brainwashing technique for producing slaves on the one hand and Nazis on the other, to come to the defence of these teachers who are the immediate victims of the attack upon all of us. The T.L.S.A., in upholding the democratic right of all teachers to pursue their vocation, demands unconditional withdrawal of the notices of dismissal.

The Teachers' League of South Africa pledges itself to the fullest support of the Cape African Teachers' Association, its sister-organisation in the Cape, in whatever steps are taken for the defence and support of the nine teachers and others who may be similarly victimised because of their devotion to the education of African children and their opposition to the "bantuisation" of the African people.

In condemning and exposing the latest manifestation of the police, it is necessary to point out the role of those instruments of the Native Affairs Department known as "Bantu School Boards." Established from above and against the expressed wish of the parents, two of these so-called "Bantu School Boards" executed as their very first duty the serving of these dismissal notices upon instructions from Pretoria. Few things could more clearly demonstrate to African parents not merely the nature of these agents of the Bantu Education Division of the N.A.D. but also the necessity for rigorously pursuing them even after they have been foisted upon the people.

The dismissals, both in their purpose and in their method, typify "Eiselen schooling" as a tool in the process of the "bantuisation" and political tribalisation of the African people, and foreshadow the purpose and method of "De Vos Malan schooling" being devised for the Coloured people by the Coloured Education Commission. Eiselen/De Vos Malan schooling not only represents the greatest threat to the education of the non-whites but is also one of the most sinister and ruthless instruments whereby the Herrenvolk seek to prevent the non-whites from becoming citizens.

All political comments in this issue except where otherwise indicated by Manilal Gandhi of Phoenix Settlement, Phoenix, Natal.

SAGSEED NURSERY: Our 1955 catalogue now available, listing roses, fruit trees, shrubs, lawn grass and all nursery items. *Write for free copy to Sagseeds, P.O. Box 8164, Johannesburg.*

"AMERICAN REMITTANCES TO EVERYWHERE"

A farmer in India shows Mrs. Raymond Clapper, an official of CARE, a private United States organisation through which Americans help people overseas, how simple it is to operate his new steel CARE plow—one of many self-help items from American donors.

During the past 9 years Americans, through CARE, have sent 15,000,000 food, textile, tool and plow packages, books and scientific equipment valued at $165,000,000 to needy people and institutions throughout the world. Fifty-one per cent went to West European countries.

No longer are the shipments needed there—a clear indication of vastly improved economic conditions in Western Europe. Further, the former recipients of CARE packages in Western Europe are now sending their own CARE parcels to the less fortunate in other areas.

Now CARE's new "Freedom Village" programme is planning to do for the whole villages throughout the free world what it has been doing for individuals. In time, these villages will be able to extend a helping hand to other villages just as West European individuals are now helping the individuals of other countries.

CARE has been functioning since the end of World War II. Until recently, the organisation was named Co-operative for American Remittances to Europe, Inc. As CARE shipments spread throughout the world, however, the name was changed to "Co-operative for American Remittances to Everywhere."—U.S.I.S.

Things In General

Liberal Party Of S.A.

The annual general meeting of the Natal Coastal Region of the Liberal Party of South Africa was held in Durban on the night of August 11. Prof. Leo Kuper was elected regional chairman for the second year in succession. He will be assisted by a committee consisting of Mesdames M. F. Anderson and G. F. Israelstam, Miss V. Junod and Messrs. C. K. Hill, E. V. Mahomed, R. W. Morris, J. K. Ngubane, E. G. M. Njisane, W. Pople, R. F. Robinow and F. Schuddeboom. The meeting discussed Liberal Party activities in the Durban area during the forthcoming six months. One of the first tasks of the incoming committee will be to arrange a public meeting in Durban, at which the full implications of the Group Areas Development Act will be placed before the public. An intensive recruiting campaign will also be launched and a special sub-committee will be set up to arrange house-meetings for this purpose. In addition, the Liberal Forum, which has been active in Durban debating circles during this year, will consider setting itself up as a permanent inter-racial debating society. At the same time a Speech Contest for young people of all races will be organised in the main centres of Natal. A special trophy has been presented by Mr. Alan Paton. The Regional Committee will also launch a fund-raising campaign during the next few months.

Mr. E. M. Bhattay Welcomed

A function representative of all sections of the community took place at Port Elizabeth when Mr. E. M. Bhattay, son of Mr. M. E. Bhattay, well-known merchant of the town, was given a welcome reception on his return from India. Young Mr. Bhattay has received his B.A. with honours at Madras University. About three hundred guests including prominent Europeans, Africans and Coloureds were present. The function was arranged by the Biesimyl Social Club.

Surgeons, doctors and nurses leave nothing to chance. In hospitals, surgeries and clinics throughout Southern Africa and overseas, Dettol is the antiseptic largely preferred in the fight against infection. For Dettol is both powerful *and* safe. Let the wisdom of the specialists be your guide and assurance: whenever infection threatens in your own home . . . use Dettol promptly.

DETTOL

THE ANTISEPTIC DOCTORS USE

69 9358—3

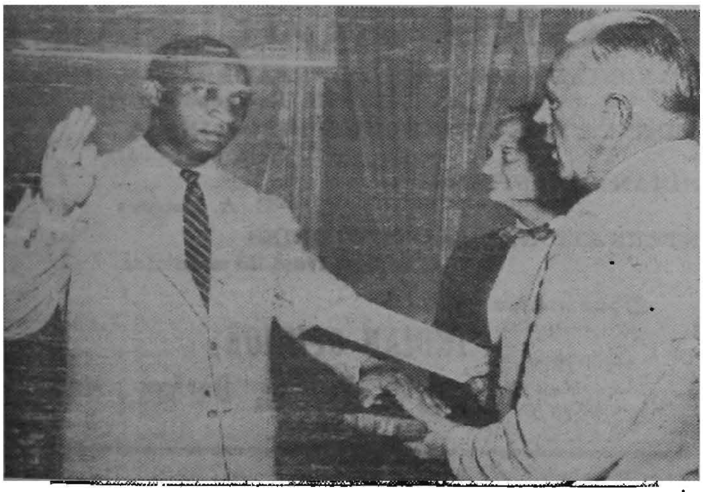

Everett Frederic Morrow (left), of Hackensack, New Jersey, is sworn in as a member of President Dwight D. Eisenhower's executive staff by Frank Sandarson (right), White House administrative officer. Sherman Adams, assistant to the President, looks on.

Mr. Morrow, who is the first Negro to hold a top job in President Eisenhower's executive office, becomes the administrative officer for the Special Projects Group, responsible for co-ordination of internal management affairs. The group includes the Council on Foreign Economic Policy, headed by Joseph M. Dodge; the offices of Harold E. Stassen and Nelson A. Rockefeller, special assistants to the President on disarmament and foreign policy, and the office of Major General John S. Bragdon, special consultant on public works planning.

Since September 14, 1953, Mr. Morrow has been an adviser on business affairs to U. S. Secretary of Commerce Sinclair Weeks. He was educated at Bowdoin College in Brunswick, Maine, and Rutgers University Law School in New Brunswick, New Jersey.
—U.S.I.S.

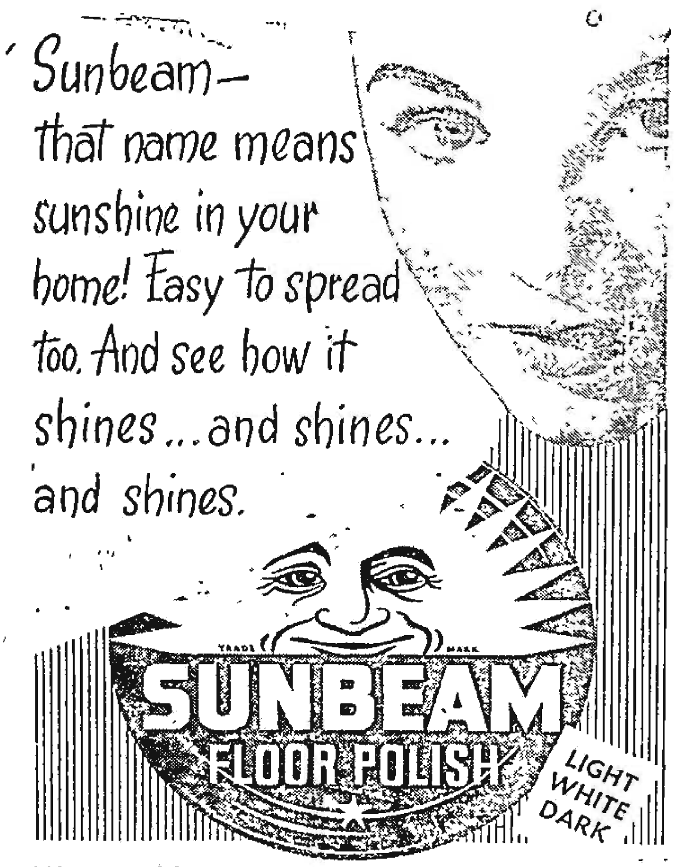

For floors and furniture

50 9638 5

Latest Film Sets And Loose Film Instrumentals Available

			s.	d.
Lunka-Dahan	5	Records	38	9
Nag.Panchmi	8	"	23	3
Arpaar	4	"	31	0
Taxi Driver	4	"	31	0
Babul	5	"	38	9
Diwana	1	"	7	9
C. H. Athma	1	"	7	9
Dost Instrumentals	1	"	7	9
Boot Polish	4	"	31	0
Jaal "	1	"	7	9
Daag "	1	"	7	9
Mangalfera Talio ane tale Song			7	0

Include 2/6 Postage and Packing charges extra.

Obtainable from:

BHARAT MUSIC SALOON

AND BOOKSELLERS

(Corner Grey & Lorne Streets)

286 Grey Street,

Phone: 26070.

DURBAN.

BOOKS FOR SALE

Ramanama—M. K. Gandhi	2	0
An Atheist With Gandhi—Gora G. Rao	2	0
Key to Health—M. K. Gandhi	1	6
A Gandhi Anthology (Book I)—V. G. Desai	1	3
Gandhian Ethics—Benoy Gopal Ray	2	6
Basic Education—M. K. Gandhi	2	6
Bapu's Letters to Mira (1924-48)	7	6
For Pacifists—M. K. Gandhi	2	6
The Educational Philosophy of Mahatma Gandhi —M. S. Patel	8	0
To Women—Amrit Kaur	1	0
Drink, Drugs and Gambling —M. K. Gandhi	5	6
To the Students—M. K. Gandhi	8	6
Unto This Last—M. K. Gandhi	1	0
The Gospel of Selfless Action or The Gita According to Gandhiji (Translation of the Original in Gujarati with an additional introduction and commentary) —Mahadev Desai	8	6

Obtainable From:

Indian Opinion,

P. Bag, Durban, Natal.

BONES WANTED

We Pay £7 PER TON F.O.R. your Station or Siding

BAGS RETURNED RAILAGE PAID

For Full Particulars write to:

THE

BULLBRAND FERTILIZERS LTD.

SARNIA, NATAL.

BOOKS FOR SALE

UPANISHADS FOR THE LAY READER —C. Rajagopalachari	6	0
VEDANTA THE BASIC CULTURE OF INDIA —C. Rajagopalachari	5	6
INDIAN CHRISTIANS —G. A. Natesan	7	6
INTERNATIONAL SHORT STORIES —The best from 23 countries	17	6

Obtainable from:

INDIAN OPINION,

P. Bag, Durban, Natal.

Are You a subscriber of 'Indian Opinion' If not, Why not?

COMMUNAL UNITY

By Gandhiji

An up-to-date collection of Gandhiji's writings on Unity between Hindus, Muslims Sikhs and others. While defining Unity Gandhiji says:

"Hindu-Muslim Unity means not unity between Hindus and Muslims only but between all those who believe in India to be their home, no matter to what faith they belong."

Foreword by Babu Rajendraprasad.

Price: 25s.

Obtainable from:

'Indian Opinion,' P. Bag, Durban, Natal

BOOKS FOR SALE

GANDHIANA—D. G. Deshpande—(A Bibliography of Gandhian Literature)	5	0
PILGRIMAGE FOR PEACE—Pyarelal	12	6
TO STUDENTS—M. K. Gandhi	6	0
BAPU—Marry F. Barr	4	0
COMMUNAL UNITY—M. K. Gandhi	25	0
FAMOUS PARSIS	7	6
SEVEN MONTHS WITH GANDHI —Krisnadas	12	6
STORY OF THE BIBLE —S. K. George	6	0
A RIGHTEOUS STRUGGLE —Mahadev Desai	2	3
GANDHIJI AS WE KNOW HIM—Intimate and delightful incidents by various writers	9	0
NON-VIOLENCE IN PEACE AND WAR. Vol. I.—M. K. Gandhi	15	0
NON-VIOLENCE IN PEACE AND WAR Vol. II—M. K. Gandhi	14	0
FROM YERAVDA MANDIR. —M. K. Gandhi	1	0
DEHUMANIZATION IN MODERN SOCIETY —Rene Fulop-Miller	1	0

Obtainable from:

"INDIAN OPINION,"

P. Bag. Durban, Natal.

'INDIAN OPINION'

(Founded By Mahatma Gandhi In 1903)

For The Moral, political and Social Advancement Of Indians In South Africa.

Published Every Friday.

Subscription Rates

Payable Always In Advance.

Within the Union	£1 10s. 6d.	Annually
„ „ „	15s. 6d.	Half-yearly
Outside the Union	£1 15s.	Annually
„ „ „	17s. 6d.	Half-yearly

Become a Subscriber and persuade your friends to do likewise.

Apply to—

Manager,

Indian Opinion,

P. Bag, Durban, Natal.

BOOKS FOR SALE

WHAT IS WRONG WITH INDIAN ECONOMIC LIFE? —Dr. V. K. R. V. Rao	3	0
COTTAGE INDUSTRIES AND THEIR ROLE IN INDIAN ECONOMY—Prof. Rao	2	6
THE DELIVERANCE (A picture of the palpitating life of the joint family)	4	6
INDIAN STATES' PROBLEM (Gandhiji's Writings an Utterances)—M. K. Gandhi	10	0
FOUNDATIONS OF PEACE (Critical study of the conditions which precipitated two world wars—K. T. Shah	15	0
INDIA SPEAKING (Various contributions on economic, political, cultural and social problems of modern India)	15	0
DELHI DIAY—Gandhiji	10	0
MY GANDHI—Dr. John Haynes Holmes	12	6
A SURVEY OF RACE RELATIONS (1934-54)	5	0
A PROPHET OF THE PEOPLE —T. L. Vaswami	3	6
GITA MEDITATIONS —T. L. Vaswani	8	6
KRISHNA STORIES —T. L. Vaswani	7	6
A VISION OF FUTURE INDIA—K. G. Mashrnwala	2	0
EMNIENT AMERICANS WHOM INDIA SHOULD KNOW—Jabez T. Sunderland	7	6
SOVIET ATTITUDE TOWARDS CHINA Pacts And Facts—Stanley Powell	5	0
AMONG THE GREAT (Conversation with Romain Rolland, Mahatma Gandhi, Bertrand Russell, Rabindranath Tagore and Sri Aurobindo)—Dilip Kumar Roy	23	0
TWO HISTORICAL TRIALS IN RED FORT —An account of the trial of the Officers of the I.N.A.	14	0
WHY CRIPPS FAILED (Documented account from the Indian Nationalist point of view)—M. Subrahmanyan	2	6
GANDHI-JINNAH TALKS (Text of Correspondence and other relevant matter)	2	6
THE STORY OF MY EXPERIMENTS WITH TRUTH —M. K. Gandhi	15	0
CHRISTIAN MISSIONS IN INDIA (Their place in India)—M. K. Gandhi	5	0
TOWARDS NON-VIOLENT SOCIALISM —M. K. Gandhi	5	0
REBUILDING OUR VILLAGES—M. K. Gandhi	3	

Obtainable from:

'Indian Opinion,'

P.Bag, Durban, Natal.

Phone 53. Telegrams 'SOLANKI.'

P.O. Box 208.

Solanki & Co. Ltd.

Merchant & Direct Importers

Extensive range always carried in the following:

Silks, Drapery, Toilets, Perfumes, Curios, Fashion Goods and Jewellery, Wide Range of Indian, Persian and Chinese Carpets.

Stockists of well-known branded Watches.

COPPERBELT PIONEER STORE

Where Quality and Service are Paramount.

Luanshya, Northern Rhodesia.

FOR...

RUBBER STAMPS AND

PRINTING

CONTACT...

STANDARD PRINTING PRESS

GENERAL PRINTERS AND RUBBER STAMP MAKERS

73 BEATRICE STREET, — DURBAN.

PHONE 61006. TELEGRAPHIC ADDRESS

P.O. BOX 2782. "QUICKPRINT"

ESTABLISHED 1927.

Cable & Tel. Add.: "HARGYAN". Phone 39368.

P. HARGOVAN & CO.

(PTY.) LTD.

WHOLESALE MERCHANTS AND IMPORTERS.

P. O. BOX 1250.

155/7 Warwick Avenue

DURBAN.

DELHI DIARY

By Gandhiji

This is a collection of Gandhiji's prayer discourses which he delivered during his last stay in Delhi.

Dr. Rajendra Prasad in his foreword says:

"......In these pages one can read the anguish which he (Gandhiji) felt and the superhuman effort which he was making to restore and re-establish human standards of life and conduct amongst us."

Price: 10s.

Obtainable from:

'Indian Opinion,' P. Bag, Durban, Natal

Tel. Add: "Charotar" Telephone: 33-9885.

MANCHESTER TRADING

CO. LTD.

ESTABLISHED 1923

Wholesale Soft & Fancy Goods Merchants

—&—

Direct Importers.

47, Commissioner Street,

JOHANNESBURG.

HIND SWARAJ OR INDIAN HOME RULE

By Gandhiji

Gandhiji says regarding it:

"It (the book) teaches the gospel of love in place of that of hate......It pits soul force against brute force. It has gone through several editions and I commend it to those who would care to read it." Written in 1908 it contains in essence Gandhiji's later teachings on various topics.

New Revised Edition with an introductory essay by Mahadev Desai

Price: 1s. 6d.

Obtainable from:

'Indian Opinion', P. Bag, Durban, Natal.

Printed and Published by Manilal M. Gandhi at Phoenix, Natal

પુસ્તક ૫૩ મું—અંક ૩૩
તા. ૧૯ ઓગસ્ટ, ૧૯૫૫.
છુટક નકલ પેની ૬.
દર શુક્રવારે બહાર પડે છે.

ઇન્ડિયન ઓપિનિયન

મહાત્મા ગાંધીજીના હસ્તે સને ૧૯૦૩માં સ્થપાયું.

*

એક બ્રાહ્મણ ભાઇ સખત તડકામાં બહાર ગામ જવા નીકળ્યો હતો. સારૂં ભારે જમણ જમી તાપમાં જતો હતો આથી ગળે સોસ વળતો હતો. પાણી માટે તપાસ કરતાં કરતાં બીજા બે ત્રણ માઇલ ચાલ્યો. ગળું ઘણું સુકાતું હતું. અંતે એક ઠેકાણે એક બેનને પાણી ભરતી કુવા પાળે જોઇ. બ્રાહ્મણનું ગળું એટલું સુકાતું હતું કે તે બોલ્યા વગર મ્હોડે હાથ માંડી ઇશારાથી પાણી માગી રહ્યો. તેને બેને પાણી પાયું. પાણી પી શાંત થઇ બ્રાહ્મણે બેનની જાત પુછી. બેને નામ કહ્યું. "કમાલી"

"કોણ તું કબીર વણકરની દીકરી કમાલી"

"હા!"

"અજબ કર્યો મને બ્રાહ્મણને તે વટલાવ્યો. શિવ; શિવ; શિવ! ભોળા નાથ."

"પણ એમાં શું થયું? તમારાને મારામાં શો ફરક છે? તમે ચાલો મારા પિતા પાસે તે તમને સમજાવશે."

બન્ને સંત કબીર પાસે ગયા: બ્રાહ્મણે પોતાનો બળાપો કબીર સામે ઠાલવ્યો.

"પંડીતજી આ છોકરીએ તમને પાણી કયાંથી પાયું?"

કબીરજીએ પુછયું.

"કુવામાંથી ખેંચીને." બ્રાહ્મણે જવાબ આપ્યો.

"કુવામાં શું શું હોય છે?" "પાણી"

"પાણીમાં કોણ કોણ રહે છે?"

"માછલાં; દેડકાં, ખાર..."

"સડેલી વનસ્પતી, કાદવ, કચરો, એ બધું ખરૂં ને?"

"હા! એ બધુંજ."

"તો પછી વટલાવવાનું કયાં રહ્યું. પાણીમાં કે પાણી સ્વચ્છ ઘડામાં કાઢી ને પાનારમાં? ગંદી માંખી તમારા ભોજનપર આવી ને બેસે છે એ જાણો છો કયાં કયાં ગંદકીમાં બેસીને પછી આવે છે? એનાથી તમારા ભોજનો અભડાતાં નથી, વટલાતા નથી, અને માણસથી વટલાવ છો?"

બ્રાહ્મણની આંખ ઉઘડી અને તે કબીરને નમી તેને પંથે વળ્યો.

—કબીર સાહેબમાંથી ટુંકાવીને.

જીવનનું ધ્યેય

(શ્રી. કેદારનાથજીના પ્રવચનોપરથી)

આપણે આપણું જીવન શુદ્ધ અને ઉન્નત કરવું હોય તો જેમ વિવેક અને સંયમની જરૂર છે તેમ સાવધતાની પણ જરૂર છે. સાવધતા ન હોવાને કારણે વિવેક અને સંયમનો કયાં ઉપયોગ કરવો તે માલુમ પડતુ નથી. સાવધતા વગર ઉન્નતિ થઇ શકતી નથી. તેથી પહેલેથી જે સમય પર સાવધ હોય છે તે તેમાં પ્રવેશશે નહીં. એકવાર પ્રવેશ્યા પછી ગમે તેટલો પ્રયત્ન કરીએ પણ તેમાંથી નીકળવું મુશ્કેલ બને છે.

સાંસારિક અને વ્યાવહારિક બાબતની ચિન્તા આજે દરેક સાધારણ લોકોને છે. ધનિકને બીજી જાતની ચિન્તા હશે. એક બાજુ પ્રજાની વૃદ્ધિ અને બીજી બાજુ આવક એટલી ને એટલી કે માંડ આપણે આપણી પ્રજાનું પોષણ કરી શકીએ. આવી સ્થિતિમાં કયાં તો આપણે આપણી કમાઇ પ્રમાણિકતાથી વધારવી જોઇએ અથવા આવશ્યકતાઓ ઓછી કરવી જોઇએ અને સંયમથી રહેવું જોઈએ. તેમ ન કરીએ તો આપણને શાન્તિ કેવી રીતે મળે? દરેકને આજે પોતાની આવક ઓછી પડતી દેખાય છે. ઘરમાં પહેલાં પોતે અને માબાપ હતાં. પછી લગ્ન થયાં એટલે પત્ની અને બાળકોનો સંસાર વધ્યો. પણ તેની સાથે આવકમાં વધારો થતો નથી. આ પરિસ્થિતિમાં તેટલી આવકથી જીવનવ્યવહાર ચલાવી કેવી રીતે શકે અને તે ન ચલાવી શકે એટલે ખોટું કામ કરવું પડે અને અપ્રમાણિક બનવુ પડે. તેટલી આવકથી બાળકોનું પોષણ કેવી રીતે થાય, શિક્ષણ પણ કયાંથી આપી શકે અને તેમનો વિકાસ પણ કેવી રીતે થાય? આ સર્વ માટે જીવનનું ધ્યેય આપણે નકકી કરવું જોઈએ:

દેશકાર્ય અને સંસાર બન્ને એકસાથે ચાલી નહીં શકે. એક જ વસ્તુ એકસાથે ચાલશે. સંસારમાં પ્રમાણિકતાથી રહેવા માટે બીજા ગુણોની જરૂર છે. સત્યને પકડીએ તો સંયમને પકડવો જોઇએ. સંયમ પકડવા માટે ત્યાગની આવશ્યકતા છે. માનવીજીવનની ઉન્નતિ માટે જે સુખ ક્ષણિક છે તેનો ત્યાગ કરવો જોઈએ. દરેક ધર્મમાં તેથી પચમહાવ્રતનું પાલન કરવા કહ્યું છે. એ સર્વ નિયમો ગૃહસ્થો માટેના છે. સાધુ–સંતોને તેમનું પાલન કરવું પડે છે કારણ કે તેમની તેવી પરિસ્થિતિ છે. તેથી જો દુઃખી થવું ન હોય, અવનત થવું ન હોય તો પંચ-મહાવ્રતનું પાલન કરવું જોઇએ. જીવનમાં જો સાવધાની રાખીશું તો જીવનની ઘણીખરી ચિન્તા દુર થશે. મનુષ્ય સાવધાનતાથી રહે જરૂરીયાત ઓછી કરે, સંસારમાં જેટલાનું પોષણ કરી શકીએ તેટલીજ પ્રજા નિર્માણ કરીએ તો બહુ થોડા પૈસાથી ચાલી શકે છે. હું આ વિચાર પર કેટલાંયે વર્ષોથી આવ્યો છું અને જેમ જેમ સમાજની સ્થિતિનું અવલોકન થાય છે તેમ તેમ તે વધુ ને વધુ દઢ થાય છે.

આપણે આપણી ઉન્નતિ કરવી હોય, સમાજનું કાર્ય કરવું હોય, તો આપણે પ્રજાને વધારવી ન જોઇએ બે ઘોડા ઉપર સવારી ન થઇ શકે. એકવાર તેમાં ગૂચવાયા પછી ગમે તેટલો ઉંચો આદર્શ રાખીને જીવન તે તરફ લઇ જવા પ્રયત્ન કરીએ પણ તેમાંથી છુટવું મુશ્કેલ છે. તેમાંથી બીજી અનેક ગુંચવણો ઉભી થાય છે. તેથી પહેલેથી મનુષ્યે વિચારશીલ અને સાવધ રહેવું જોઇએ. જે આનો ખ્યાલ કર્યા વગર કુટુંબસંસાર વધારે છે તેમનું જીવન દુખી થાય છે.

જીવનમાં બે પ્રકારની સૃષ્ટિઓનો ભાર સહન કરવો પડે છે. એક સ્વસંકલ્પિત બીજી પર સંકલ્પિત. સ્વસંલ્પિત સૃષ્ટિ એટલે જેના નિર્માતા આપણે છીએ જેમ કે આપણાથી નિર્માણ થતી પ્રજા અને બીજી પર સંકલ્પિત એટલે બીજાથી નિર્માણ થયેલી જેમકે ભાઇબહેન જેના નિર્માતા આપણે નથી તેમ છતાં તેના પ્રત્યેનું કર્તવ્ય આપણે બજાવવું જોઇએ તેને આપણે ટાળી શકતાં નથી. જે કુદરતી રીતે આવેલા કર્તવ્યનો ભાર ઉપાડવા માટે આપણી શકિત છે કે નહિ તે જુઓ. તે ન હોય તો આપણી બીજી સૃષ્ટિ નિર્માણ કરીને તેનો ભાર કેવી રીતે ઉપાડી શકીશું? આપણે બજારમાં જઇએ છીએ તો કોઇ પણ ચીજ ખરીદતાં પહેલાં વિચાર કરીએ છીએ કે ઘરમાં જગ્યા છે કે નહીં, તેને કયાં મૂકીશું. કોઈ પ્રાણી ખરીદવું હોય

(અનુસંધાન માટે જુઓ ૩૧૮ પાનું)

K.M.Lodhia & Co.

Manufacturing Jewellers and General Dealers

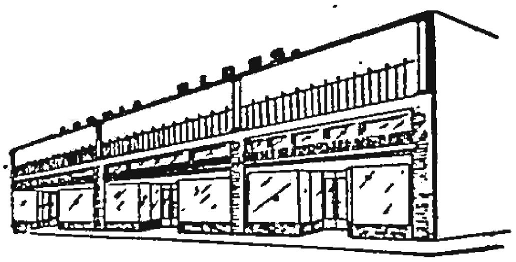

22 ct Jewellery made to order in latest designs

બાવિસ કેરેટ

સોનાના દાગીના ખાસ અમારી જાતી દેખરેખ નીચે અમને અપાયલું કામ સંતોષ પામે એવી રીતે કરીયે છીએ.

નેકલેસ, જુદી જુદી ડીઝાઇનની બંગડી અછોડા, સાડીની પીન, વીંટી બકલ્સ એરીંગ વિગેરે બનાવીએ છીએ.

106 Prince Edward Street, Durban.

Phone 22905 Tel. ADD.: "GANDABHAI"

The Home Of INDIAN SWEETMEATS.

G. C. Kapitan & Son

Vegetarian Restaurant

Upcountry customers are requested to send their **POSTAL ORDER** with their orders.

Write For Price List.

બહારગામના ગ્રાહકોને ખાસ સુચના

ઓર્ડર સાથે પોસ્ટલ ઓર્ડર મોકલવા મહેરબાની કરવી. મીઠાઇની કીંમત ઉપરાંત નીચે મુજબ પોસ્ટેજ ઉમેરવા વિનંતી છે.

નો. રોડેશીયા શી. ૧-૦ રતલે. સધન રોડેશીયા ૯ પેની રતલે. યુનીયનમાં ૩ પેની રતલે.

પ્રાઇસ લીસ્ટ મંગાવો

154 GREY STREET, DURBAN.

Telephone: 20951

177 Grey Street DURBAN.

Bhagat's Vegetarian Lounge

(Prop: G. L. BHAGAT)

Ghee Sweetmeat Specialists

Receptions and Wedding Parties Catered For

ટેલીફોન: ૨૦૯૫૧

૧૭૭ ગ્રે સ્ટ્રીટ ડરબન.

ભગત્સ વેજીટેરીયન લાઉંજ

(પ્રોપ્રાયટર: જી. એલ. ભગત)

ઘીની મીઠાઈઓના સ્પેશ્યલીસ્ટ

મેળાવડાઓ, લગ્ન પ્રસંગોએ અમે મીઠાઈઓ પુરી પાડીએ છીએ.

"ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન"

શુક્રવાર તા. ૧૯ ઓગસ્ટ, ૧૯૫૫.

યુદ્ધને આમંત્રણ

ક્લાર્કસડોર્પની હીંદી કોમના પ્રમુખ મી. જી. એચ. એમ. પટેલ અને તેમના પત્નિ બેન ખતીજા પટેલને મક્કા હજ પઢવા જવાને યુનીયન સરકારે પાસપોર્ટ આપ્યો નથી. યુનીયન સરકારના પોતાના કૃત્યોજ તેને દગો દઇ રહ્યાં છે અને તેને વિષે ખોટા ખબરો ફેલાવવાનો સ્થાનિક કે પરદેશના અખબારો ના ખબરપત્રીઓપર આરોપ મુકવાનું તેને કશુંજ કારણ નથી એ પુરવાર કરનારો આ એક વધુ દાખલો છે. પાસપોર્ટની અરજીઓની સાથે ક્લાર્કસડોર્પ ના એમ. પી. મી. પી. સી. પેલસરનો ભલામણપર હતો અને તેનાપર ક્લાર્કસડોર્પના મેજીસ્ટ્રેટ નું એન્ડોર્સમેન્ટ હતું. તેના કરતાં અરજદારની સારી ચાલચલગત નું વધારે પ્રમાણપત્ર બીજું શું હોઇ શકે? એ ઉપરાંત મી. પટેલે સોગંદપર એફીડેવીટ રજુ કરી હતી કે પોતે છેલ્લાં ૪૫ વર્ષથી યુનીયનમાં વસવાટ કરી રહ્યા છે અને કોઇ પણ સામ્યવાદી ચળવળમાં ભાગ લીધો નથી અને કોઇ પણ ગુના માટે તેમને સંજા થઈ નથી અને પોતે એક સ્થાપિત થએલા વેપારી છે.

બેશક, સરકારના માનમાં એટલું કહેવું જોઇએ કે પાસપોર્ટ નામંજુર કરવામાં તે કશો ભેદ પાડતી નથી. યુરોપીયન, આફ્રિકન અને હીંદીઓની અરજીઓ સમાનપણે નામંજુર કરે છે, અને દાવો કરે છે કે તેના કારણો આપવાને તે બંધાએલી નથી. પરંતુ નિશાળે જતા છોકરાઓને વિદ્યાભ્યાસ માટે પરદેશ જવા પાસપોર્ટ નહિ આપવા અને બીજાઓ જેઓ કેવળ ધાર્મીક કાર્યને માટે, જેવાં કે મક્કા હજ પઢવાને જવાને, પાસપોર્ટ નહિ આપવા, એ તો સાધારણ ન્યાય અને મનુષ્યત્વના સઘળા નીયમોને વટી જવા બરોબર ગણાય. અને તેમ છતાં સરકાર કહે છે કે આ દેશમાં પોલીસ રાજ્ય નથી અને લોકશાહીના સિદ્ધાંતોનું દુનીયાના કોઇ પણ દેશના કરતાં વધારે પાલન થાય છે. એક જવાબદાર સરકાર પાસેથી વધારે ડહાપણ ભરેલાં વર્તનની આશા રખાવી જોઇએ પરંતુ યુનીયન સરકારના આ છેલ્લાં પગલાંમાં અમે કશું ડહાપણ જોઇ શકતા નથી. શું તેને ડર છે કે મી. પટેલ પરદેશ જઇને દક્ષિણ આફ્રિકાને નુકસાન પંહોંચાડશે? મી. પટેલ કે તેમના જેવા બીજા પચાસ પણ શું નુકસાન કરી શકે? કદાચ દુનીયાને કહે કે દક્ષિણ આફ્રિકામાં પરિસ્થિતિ સરકાર બતાવે છે એવી સારી નથી. શું તેનો સરકારને ડર લાગે છે? તે દાવો કરે છે તેમ જો તે ખરૂંજ કરી રહી હોય તો તેને ડરવાનું શું કારણ હોય? શું દુનીયાની સમક્ષ ઉભા રહેવાની તેનામાં હીંમત નથી? જો ન હોય તો શું એ વસ્તુજ સુધરેલી દુનીયાની નજરમાં તેને હલકી પાડવાને બસ નથી? સરકારના આ છેલ્લાં કૃત્યની અમારી ટીકા કરતાં 'નાટાલ મરકયુરી'એજ કરેલી સખત ટીકા અહિ ટાંકવી વધારે ઉચિત ગણાશે. એ પત્ર લખે છે:

> ક્લાર્કસડોર્પની હીંદી કોમના પ્રમુખ અને તેમના પત્નિને મક્કા હજ પઢવા જવાને મુલ્કી પ્રધાને પાસપોર્ટ નહિ આપ્યાના ખબર પાસપોર્ટના ધારાઓનો અમલ કેટલી અસહ્ય આપખુદીથી થઇ રહ્યો છે તેનો એક વધુ દાખલો પુરો પાડે છે. આ અને હમણાંમાં બની ગયેલા બીજા દાખલા સ્વતંત્રતાના મૂળભૂત સિદ્ધાંતોનો કેવો છડેચોક ભંગ થઇ રહ્યો છે એ બતાવી આપનારા છે.
>
> આ અરજીઓને પાર્લામેન્ટના મેમ્બરના ભલામણપત્રનો અને તેના પર ક્લાર્કસડોર્પના મેજીસ્ટ્રેટના શિક્કાનો ટેકો હતો એ આ બન્ને શખ્સોના સારી ચાલચલગતનો પુરાવો હતો....
>
> પાસપોર્ટની અરજીઓ પ્રત્યે આવી આપખુદી અને દુમાખીભરેલી વર્તણુક, આવા વખતોવખત બનતા દાખલાપરથી, ઇરાદા પુર્વકની હોય એમ માલુમ પડે છે. હમણાજ બની ગયેલા બે બીજા દાખલામાં એક આફ્રિકનનો હતો કે જેને અમેરીકામાં સ્કોલરશીપ મળી હતી અને બીજો મીસીસ જેસ્સી મેકફરસન નો હતો જેમને મજુરપક્ષની સાથે સંબંધ હતો.
>
> આ દાખલાઓ બતાવે છે કે રાષ્ટ્રિય સંરક્ષણને માટે સરકારને આપવામાં આવેલી સત્તાનો કેવો દુરૂપયોગ થઇ રહ્યો છે. હાલની નીતી એ હેતુનો નિષેધ કરનારી છે. એ એવી જાતની આપખુદી છે કે જેની સામે યુદ્ધો થઈ ચુકેલાં છે.

ત્રાસ અને શરમ

ગોવા અને હીંદમાંના બીજાં પોરચુગીઝ સંસ્થાનોના પ્રકરણે હીંદ સરકાર અને પ્રજાનું માથું પકવ્યું છે. જેમ બ્રીટીશ અને ફ્રેંચ સરકારોએ કર્યું તેમ પોરચુગીઝ સરકારને પણ આ સંસ્થાનો હીંદને સુપ્રત કરી દેવા સમજાવવાને બનતું સઘળું કરવામાં આવ્યું પરંતુ તેનાપર કશી અસર થઇ નથી. છેવટે પંદરમી ઓગસ્ટનો યાદગાર દિવસ પાંચ હજાર હીંદીઓએ ગોવા અને અન્ય સંસ્થાનોપર કુચ કરી જવાને પસંદ કરવામાં આવ્યો. આ સઘળું બીલકુલ અહીંસક રીતે થવાનું હતું અને લોકો પાસે કંઇ પણ હથીયાર નહિ હતાં. છતાં આવેલા ખબરોપરથી પરિણામ એ આવેલું જણાય છે કે વીસેક સત્યાગ્રહીઓ પોરચુગીઝ સત્તાધીશોની બંદુકોના ભોગ થયા છે અને ચાળીસેક જેટલા ઘવાયા છે અને આ જબરી લડતના યોજકોએ લડત હાલતુરતને માટે પાછી ખેંચી લીધેલી છે. આ આખું પ્રકરણ આપણને ત્રાસ અને શરમથી ભરી દેનારૂં છે. અમે પોરચુગીઝ સત્તાધીશોનો બચાવ તો કરવા માંગતાજ નથી. તેઓએ હેવાનીયત વાપરવામાં કશી બાકી રાખી નથી. પરંતુ શું તેની પાસેથી એ કરતાં બીજી આશા રાખવામાં આવી હતી? લડતના યોજકોએ શું એમ માન્યું હતું કે પોરચુગીઝો તેઓને ખુલ્લે હાથે વધાવી લેશે? આવી એક પ્રચંડ લડત ઉપાડતાં પહેલાં તેના પરિણામોનો વિચારજ માત્ર નહિ પરંતુ તેની સંપુર્ણ તઈયારી રાખવાની જરૂર હોય. લશ્કરી પગલું કે અહીંસક પગલું લેવામાં નીયમો તો એક સરખાજ જાળવવાના હોય છે. હકીકતમાં અહીંસક પગલાંમાં લશ્કરી કરતાં ઘણાજ વધારે શિસ્તની અને ઘણીજ વધારે મરદાનગી અને સાહસની જરૂર હોય છે. આ નીયમો દેખીતી રીતે પ્રસ્તુત દાખલામાં પાળવામાં આવ્યા નથી અને યોજકોએ અત્યંત બિનજવાબદાર વર્તન બતાવેલું છે.

દુઃખદ વસ્તુ જેઓ માર્યા ગયા એ નથી પરંતુ જે રીતે તેઓને મરવા દેવામાં આવ્યા એ છે. પાંચ હજારે જો શહીદ બન્યા હોત તો કશું ખોટું નહિ ગણાત. હીંદના ગૌરવમાં ઉમેરો થયો હોત—બેશક જો લડત એટલા ભોગને માટે લાયક ગણવામાં આવી હોત તો. પરંતુ તેનો વિચાર આવી લડત ઉપાડયા પહેલાં કરવામાં આવવો જોઇતો હતો નહિ કે તેની અંદર ઝંપલાવ્યા બાદ.

આ આખી બાબત જે રીતે ચલાવાઇ રહી છે તેમાં, હીંદથી આવેલા અન્ય ખબરોપરથી જોતાં, સામ્યવાદની ગંધ આવી રહી છે. મહાત્મા ગાંધીજીએ ઉપદેશેલા, પોતાના જીવનમાં ઉતારેલા અને શીખવેલા અહીંસાના સિદ્ધાંતો અનુસાર કામ ચાલી રહેલું જણાતું નથી. હવે ગયેલા જાનો વ્યર્થ નથી ગયા એ હીંદ સરકારે જોવાનું છે.

રજકણ

જેનાંથી ભગવાનના દર્શન થાય એનું નામ ભણતર, જેનાથી ભગવાનને ઓળખાય એનું નામ બુદ્ધિ, કેમકે ધર્મ, સત્ય અને તપ એજ જીવનની સંપત્તિ છે, બાકી અહીંની લક્ષ્મી તો જીવનને ભાર રૂપ હોઇ ચિંતા, ભય, ક્લેશ, શ્રમ, દુઃખ ને મદ આપી અંતે જન્મ મરણના ચક્કરમાં નાંખનારી છે.

નોંધ અને સમાચાર

હીંદમાં તોફાન

ગોવામાં લડત પાછી ખેંચી લીધા પછી મુંબઇ, કલકત્તા વિગેરે સ્થળોએ ચાલેલાં તોફાનના સાપારોવટરે ન્યુદિલ્હીથી ખબર આપ્યા છે. સોમવારે ગોવાપર કુચ કરી ગયેલા સત્યાગ્રહીઓ માર્યા ગયા તેના શોકમાં રાષ્ટ્રીયધ્વજ અરધી કાઠીએ ઉતારવા ટોળાબંધ લોકો મુંબઇ પ્રાંતિક સરકારની ઓફીસોની બહાર એકઠા થયા હતા. પોલીસને ગોળીબાર કરવાની જરૂર પડી હતી.

મુંબઇના કારખાનાઓ અને મીલો, જેમાં ચાર પરદેશી માલીકીની ઓઇલ કંપનીઓ સમાવેશ થયો હતો તે બંધ રહી હતી.

કલકત્તામાં હીંદીઓએ પોરચુગીઝ કોન્સ્યુલેટ પર ચઢાઇ કરી, તેના વાવટો ઉતારી પાડી હીંદનો રાષ્ટ્રીય વાવટો ચઢાવ્યો હતો અને તેને વંદન કર્યું હતું.

બીજા દેખાવો કરનારાઓએ જબર દસ્તીથી અંદર દાખલ થઇ ફરનીચર બહાર ઘસડી કાઢી તેને આગ લગાડી હતી. ફાઇલો ચુંથી નાખી હતી અને પડદા ફાડી નાખ્યા હતા.

૫૦૦૦ ઉપર વિદ્યાર્થીઓએ કલકત્તા ના રસ્તાઓપર કુચ કરી હતી, અને પોરચુગાલ સામે સખ્ત પગલાં લેવા સરકારને માગણી કરી હતી.

પાર્લામેન્ટમાં શ્રી નેહરૂએ કહ્યું હતું કે દેખાવ કરનારાઓ પ્રત્યે પોરચુગીઝોનું વર્તન હેવાનીયત ભર્યું અને જંગલી હતું છતાં હીંદ સરકાર શાંતીથી કામ લેશે. શસ્ત્રબળનો ઉપયોગ નહિ કરે.

શ્રી નેહરૂએ કહ્યું કે પોરચુગીઝોની બંદુકોથી મુએલાની સંખ્યાના સત્તાવાર આંકડાઓ મુજબ ૧૫ની અને જખમી થએલાની ૨૮ની છે. તેમણે કહ્યું કે પુરા હેવાલો આવશે ત્યારે સંખ્યા વધારે હોવા સંભવ છે.

દરમીયાન ગુજરાતની પ્રજા સમાજ વાદી પક્ષની એકશન કમીટી, જેણે બે હજાર હીંદી સ્વયંસેવકોને કુચને માટે તઇયાર કર્યા હતા, તેણે વધુ સ્વયંસેવકો નહિ મોકલવાનું ઠરાવ્યું છે.

'આફ્રિકાનો વિકાસ સહકારથી થઇ શકશે એપાર્ટહેડથી નહિ'

—'લંડન ટાઇમ્સ' કહે છે

લંડનનું 'ટાઇમ્સ' એક અગ્રલેખમાં લખે છે કે આફ્રિકાની વિવિધ જાતીય સરકારની નીતી અમલમાં મુકવાને બ્રીટીશ સરકારને હીંદીના ટેકાની જરૂર છે. આફ્રિકામાં વ્યવસ્થા અને વિકાસ આફ્રિકન, હીંદીઓ અને યુરોપીયનોના સહકારથીજ થઇ શકશે. એ પત્ર લખે છે કે, ન્યુદિલ્હીની યુનીવર્સીટીમાં આફ્રિકન સ્ટડીઝનો નવો વર્ગ ખુલ્લો મુકતાં હીંદના વડા પ્રધાને કહ્યું હતું કે, આફ્રિકાના હીંદીઓ જો આફ્રિકનોને ચુસવાના હોય તો તેઓએ હીંદ પાસેથી કશી પણ મદદની આશા નહિ રાખવી, અને એ દેશમાં તેઓએ તોજ રહેવું જો આફ્રિકાના લોકોની તેઓ પ્રત્યે શુભેચ્છા હોય. આ સુચના સામે કશો અપવાદ લઇ શકાય તેમ નથી. એ પત્ર લખે છે કે, યુગાન્ડામાં એક-ઝેકયુટીવ કાઉન્સીલ પર એક એશીયન પ્રધાન નીમવાની બ્રીટીશ સરકારની સુચના સામેના પ્રચંડ વિરોધની દીલ્હી માં ચોકકસ નોંધ લેવાયેલી હશે.

જો તેમ હોય તો આશા રાખવામાં આવે છે કે તે પરથી ખરા નિર્ણયો કરવામાં આવ્યા હશે. ભુતકાળમાં આફ્રિકામાં કેટલાક હીંદીઓની અને કેટલાક હીંદ સરકારના અમલદારોની એવું માની લેવાની વલણ વર્તતી હતી કે (૧) આફ્રિકનોને યુરોપીયનો સામે ઉશ્કેરીને તેઓ આફ્રિકામાં પોતાની સ્થિતિ મજબુત કરી શકશે, અને (૨) આફ્રિકામાં સંસ્થાનવાદ (કોલોના-યલીઝમ) ની સામે ધર્મયુદ્ધ આદરવાની હીંદ સરકારની એક ફરજ છે.

આ ટુંક દ્રષ્ટિના અને જેને માટે હવે વખત રહ્યો નથી એવા ખ્યાલ છે. આફ્રિકામાં વ્યવસ્થા અને વિકાસ ત્રણે પ્રજાઓના સહકારથીજ સાધી શકાશે. જે એક પ્રજાની વિરૂદ્ધ બીજી પ્રજાને ઉશ્કેરવાનું કામ કરે છે તે પોતાનીજ કબર ખોદે છે. આફ્રિકન છેતરાશે નહિ.

આજે ઇસ્ટ આફ્રિકામાં જ્યાં આ સવાલો ઉગ્ર સ્વરૂપ લઇ રહ્યા છે ત્યાં આવી તોફાની નીતીનો વિરોધ ત્યાંના વસાહતીઓ તેમજ મૂળ વતની ઓ બન્ને તરફથી થઇ રહ્યો છે એ સદ્‌ભાગ્ય છે.

હીંદ સરકારના વધારે દુરંદેશી અમલ દારો ખરી વસ્તુ સ્થિતિ સમજી ગયા છે. બ્રીટીશ સરકાર જરીપુરાણા થઇ ગયેલા જુના સંસ્થાનવાદને લંબાવવાનો પ્રયત્ન કરી રહી છે, જે પોતાના વહી-વટ નીચેના દેશોની જરૂરીયાતોને માટે અગ્યવહારૂ છે. એ વસ્તુ હવે સાફ દેખાતી હોવી જોઇએ. વિવિધ જાતીય સરકાર સ્થાપવાની મુશ્કેલ નીતી અમલ માં મુકવાને હીંદ જેવા સ્થળેથી તેને બની શકે તેટલા સઘળા ટેકાની જરૂર છે, કે જેથી ત્રણે પ્રજાઓના હકો, જરૂરીયાતો અને સુખાકારી ભવિષ્યને માટે સચવાઇ રહે.

ઉશ્કેરણી માટે થએલી સજા

સુપ્રીમકોર્ટે રદ કરી

જોન એન્ગીન અને મીસ આઇસા હાકિદને વુસ્ટર (કેપ)ની રીજનલકોર્ટે ગયા ફેબ્રુઆરીમાં જાહેરમાં તોફાન કરવાની ઉશ્કેરણીના આરોપ માટે ગુને ગાર ઠરાવી પ્રત્યેકને નવ મહિનાની કેદની સજા કરવામાં આવી હતી. એમ કહેવાતું હતું કે તેઓએ વુસ્ટરમાં ગયા વર્ષના જુલાઇમાં બીન-ગોરાઓની મીટીંગ, જેમાં ૩૦૦ જેટલા લોકો ભેગા થયા હતા, તેમાં માઉ માઉના ચળવળીયાઓની જેમ ગોરાઓ સામે ઉશ્કેરણી કરનારાં ભાષણો કર્યા હતાં. સુપ્રીમ કોર્ટના જડજે કહ્યું કે, ક્રાઉન તરફ થી એવો આરોપ મુકવામાં આવ્યો હતો કે તેઓએ મારફાડ કરી યુરોપી-યનોને હાંકી કાઢવાની હિમાયત કરી હતી, પરંતુ ક્રાઉનથી એ આરોપ પુરવાર કરી શકાયો નહોતો. એવી ઉશ્કેરણીને બદલે તેઓએ તો એમ કહ્યું કે, ૧૦ વર્ષમાં દક્ષિણ આફ્રિકા ગોરા અને કાળા બન્નેનો દેશ થઇ જશે. આથી તેઓને થએલી સજા રદ કરવામાં આવી.

દ. આ.ની સરકાર પર અમેરીકા ના માજી પ્રેસીડન્ટના પત્નિ

અમેરીકાના અગાઉના પ્રેસીડન્ટ મી. રૂઝવેલ્ટના પત્નિ મીસીસ એલીનર રૂઝ-વેલ્ટે દક્ષિણ આફ્રિકાની સરકારે એક નેટીવ વિદ્યાર્થીને અભ્યાસાર્થે અમેરીકા જવાને પાસપોર્ટ નહિ આપ્યો તેના સંબંધમાં મી. એલન પેટન પર એક કાગળ લખ્યો છે તેમાં જણાવ્યું છે કે, દક્ષિણ આફ્રીકાની સરકાર નેટીવ વિદ્યાર્થીઓને અભ્યાસાર્થે આ દેશમ આવવા પાસપોર્ટ નથી આપતી એ જાણી મને ઘણીજ ચિંતા થાય છે હું માનું છું કે આ ઘણી ખરાબ પરિસ્થિતિ ગણાય, કારણ એથી દુનીય ના જે ભાગોમાં આવી સ્થિતિ વર્તતી હશે તે ભાગો તરફ આ દેશના યુવાન વર્ગમાં અણગમો ઉત્પન્ન થશે. એ ખાનગી વ્યકિત તરીકે મારા વિરોધની તમારી સરકારને જાણે કશી અસર નહિ થાય છતાં જ્યાં તેની ઉપયોગીતા જણાય ત્યાં તેનો ઉપયોગ કરશો તો હું ખુશી થઇશ.

જોહાનીસબર્ગ અને પ્રગણા ઓની વસતી

જોહાનીસબર્ગ અને તેના પ્રગણા ઓની વસતી ૧૯૧૧થી ૧૯૫૧ સુધીના ૪૦ વર્ષમાં ચારગણી થઇ ગઇ છે. ૧૯૧૧ માં ૨,૪૫,૦૦૦ની વસતી હતી ૧૯૫૧માં ૯,૧૨,૦૦૦ની થઇ ગઇ હતી. ૧૯૫૪ના અંદાજ મુજબ કુલ વસતી ૯,૨૦૬૪૦ની છે. તેમાં યુરોપીયનો ૨,૫૪,૩૦૦, કલર્ડો ૪૨,૩૧૦ અને એશીયાટીકો ૧૪,૯૨૦ છે. વસ્તી પત્રકના આંકડા મુજબ નેટીવોની વસ્તી ૪,૯૯,૧૧૦ની હતી પરંતુ નેટીવ એફેર્સ ડીપાર્ટમેન્ટના અંદાજ મુજબ ૬,૧૭,૦૦૦ની છે.

<u>ચર્ચાપત્ર</u>

ટ્રાં. હીંદુ સેવા સમાજ

'ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન'ના તંત્રી જોગ

સાહેબ,—શ્રી ટ્રાંસવાલ હીંદુ સેવા સમાજની જાહેર ચુંટણી સભા આ માસમાં રાખવામાં આવી છે. એ અંગે મારી અમુક ગંભીર સુચનાઓ છે જે પ્રમુખશ્રી તેમજ અમલદારો ધ્યાનમાં લે તો ગયાં વર્ષની ચુંટણી સભામાં થયેલ ઉશ્કેરાટ તેમજ અણ-શોભીતાં વાતાવરણનું ફરીવાર દ્રશ્ય ઉપસ્થિત ન થાય. હીંદુ જનતામાં જે અસંતોષ છે તેનાં મૂળ કારણો શું છે તે આપણે શોધવાનાં નથી. તત્વ જ્ઞાનનો આશરો લઇએ તો આપણે કબુલ કરવું પડશે કે પૃથ્વી પર માનવ અવતારની શરૂઆત થઇ ત્યારથીજ માનવ માનવને કાંઇ અને કાંઇ મત ભેદો નડે છે. અહી આ દેશમાં સરકારી વલણ અસંતોષકારક હોવાને કારણે આપણે બધુંજ અસંતોષની નજરે જોઇએ છીએ, એટલે આપસ આપસ માં તકરારો ઉભી કરીએ અને અમુલ્ય શકિતનો દુરૂપયોગ કરીએ એ માનસ શાસ્ત્રની નજરે સ્વાભાવીક છે."

મૂળ વિષય પર આવતાં આપણે એટલું તો કબુલ કરવું પડશે કે આપસ આપસની તકરારોથી કોઇ પણ કાર્ય ફતેહ થતું નથી, અને ગામમાં બામણા અને કોમીવાદનું વાતાવરણ ઉભું થાય છે.

ટ્રાંસવાલનાં હીંદુઓનાં મતભેદોનો ઉકેલ સરળ રીતે આવી શકે અને તે પ્રથમ પગલું સેવા સમાજે લેવું જરૂરી છે ચુંટણી સભા પહેલાંજ વાતાવરણ તંગ થતું અટકાવવું જોઇએ. અને જો એમ ન બને તો ચુંટણી માટે નીચે જણાવેલ પગલાં લેવાં જરૂરી છે:

(૧) "વોટીંગ" બેલટ સીસ્ટમથી થવું જોઇએ.

(૨) સ્ટેજપર પ્રમુખ અને મંત્રી સીવાય બીજા કોઇએ બેસવું નહી.

(૩) નોમીનેટરને બોલવાની તક આપવી જોઇએ.

(૪) બન્ને પક્ષને સરખી નજરે પ્રમુખે ન્યાય આપવો જોઇએ.

(૫) ચુંટણી માટે કામચલાઉ પ્રમુખ કોઇ બીજીજ વ્યકિત હોવી જોઇએ અને તટસ્થપણે જવાબદારી સાચવવી જોઇએ.

(૬) છેલ્લુ એ કે પોલીસ લાવવાથી યુવાનોમાં ઉશ્કેરાટ થાય છે તે આપણે ગત ચુંટણીમાં જોયું. તો એવા ઉશ્કેરાટ લાવનારાં પગલાં લેવાં નહી એ મહત્વ નું છે.

હું આશા રાખું છુ કે જનતાનો અસંતોષ દુર કરવા સમાજ જરૂરી પગલાં લે.

ઓ. ડી. મોદી.

વિનોબા: કુચ કરી રહેલા આધુનિક સંત

(હેલ્લેમ ટેનીસનના અંગ્રેજી લેખપરથી)

[આવતાં દરેક વર્ષની અંદર હીંદમાં શું બનશે તેની આખા માનવ જાતીપર ઓછી અસર થવાની નથી. ગાંધીજી પ્રત્યેના આદરપરથી જોઇ શકાયું છે કે આધ્યાત્મિક ભૂખની શક્તિએ કેટલાં ઉંડાં મૂળ ઘાલેલાં છે. મહાન અંગ્રેજ કવીના પૌત્રે લખેલી આ વાત આપણને કહી સંભળાવે છે કે ગાંધીજીના એક ચેલા પોતના ગુરૂનું કાર્ય ચાલુ રાખવાનો કેવો પ્રયત્ન કરી રહ્યા છે. એ આપણને યાદ આપે છે કે પ્રેમભરી સેવા ભાવના એ ધાર્મીક મંડળોનોજ કહેવાતો ઇજારો નથી. આ લેખ લંડનની એથીકલ સોસાયટીના માસિક ધી મન્થલી રેકોર્ડ'માંથી સાભાર લેવામાં આવ્યો છે. મી. ટેનીસનનું પુસ્તક 'સેઇન્ટ ઓન ધી માર્ચ' (કુચ કરી રહેલા સંત) ગોલેંઝ પ્રકાશક તરફથી હમણાજ બહાર પડ્યું છે.]

છ વર્ષ પુર્વે વિનોબા ભાવેને હીંદમાં ભાગ્યેજ કોઇ ઓળખતું હતું. પરંતુ ૧૯૫૧માં ૫૬ વર્ષની વયે વડા પ્રધાનને બીજે નંબરે પ્રજા તરફથી તેઓ પુજાતા થયા છે. ૩૫ લાખ એકર ઉપર ભૂમી તેમણે હીંદના ભૂમી પતિઓ પાસેથી ગરીબ ભુમીહીનોમાં મફત વહેંચી દેવાને મેળવેલી છે.

આ કેવી રીતે બન્યું? ૧૯૫૧માં વિનોબા મધ્ય પ્રાંતમાં પોતાના ગ્રામ્ય મથકેથી હૈદરાબાદ ચાલીને ગયા, જ્યાં સર્વોદય સમાજની વાર્ષીક પરિષદ ભરાઇ રહી હતી. વિનોબા આ સમાજના મૂળ સ્થાપક હતા. નૂતન ભારતમાં ગ્રામ્ય વિકાસના ગાંધીજીના આદર્શો અમલમાં મુકવાનો આ સમાજનો હેતુ હતો. આઝાદી બાદ એ સમાજ બહુ પ્રગતી કરી શક્યો નહોતો, અને વિનોબાએ જ્યારે એમ કહ્યું કે હૈદરાબાદમાં મળનારી તેની વાર્ષીક પરિષદમાં પોતે હાજર નહિ રહે ત્યારે સમાજના સભ્યો નાહીંમત બની ગયા. તેઓએ કહ્યું, "આપ જો નહિ આવો તો પરિષદને પડતી મુકવી પડશે." કારણ જો કે સામાન્ય રીતે વિનોબા પ્રજામાં ભાગ્યેજ જાણીતા હતા, પરંતુ ગાંધીજીના સેવાના આદર્શો અમલમાં મુકવાનો પ્રયત્ન કરી રહેલા ગ્રામવાસીઓમાં તેઓ આદરણીય હતા. પોતાના ઉપર મુકવામાં આવેલા વિશ્વાસની વિનોબાને અસર થઇ. તેમણે કહ્યું, હૈદરાબાદપર 'આવીશ ખરો પરંતુ ચાલીને આવીશ જેમ તેઓ હમેશાં કરતા આવેલા છે, નહિ કે શહીદ કહેવડાવવાને ખાતર પરંતુ માર્ગમાં આવતાં ગ્રામોના સવાલોથી પરિચિત થવાનો સમય અને તક પગપાળા યાત્રા કરવાથી જ સાંપડી શકે. તેનું અંતર ૩૫૦ માઇલ હતું અને તે કાપતાં બે મહિના લાગ્યા.

આશાનો દીપક

હૈદરાબાદના ઘણા ભાગો એ વખતે ત્રાસ પ્રવર્તાવી રહેલા સામ્યવાદીઓના અંકુશ હેઠળ હતા, જેઓએ તવંગરો પાસેથી જમીનો ઝુંટવી લઇ ગરીબોમાં વહેંચી દીધી હતી. પરિષદ પુરી થયા બાદ વિનોબા ભાવેએ તેલંગાનાના સામ્યવાદીઓના અંકુશ નીચેના ભાગોમાં પગપાળા મુસાફરી કરવાનો નિર્ણય કર્યો. ભૂમીદાનનું કાર્ય અહીંથી શરૂ થયું. કેટલાંક ગરીબ કુટુમ્બોએ તેમજ કહ્યું કે તેઓ પાસે બીલકુલ જમીન નહોતી અને તેમને સહાયતા આપવાને કોઇ પણ રાજી હોય તો સામ્યવાદીઓ જ હતા, પછી તેઓને દોષ શી રીતે દઇ શકાય? એ સાંજે પ્રાર્થના સભામાં તેઓની વાત વિનોબાએ ગ્રામવાસીઓ સમક્ષ મુકી. ભુમીપતીઓને તેમણે કહ્યું કે, જો તેઓ પોતાના ગરીબ પડોશીઓને મદદ નહિ કરે અને સામાજીક ન્યાય આપવાની ભાવના જલદી નહિ કેળવે તો સામ્યવાદ સ્થપાવાને તેઓ લાયકજ ઠરશે. જેઓની પાસે ભુમી હોય તેઓને તેમણે તેમાંની કેટલીક ભૂમીહીનોમાં વહેંચી દેવાને ગ્રામ્ય સમીતીને હસ્તક સોંપી દઇ નવી ભાવના પ્રકટાવવા સુચવ્યું. કોઇ પણ ભૂમી પતિઓ તેમના શબ્દોને દાદ દે એવી વિનોબાએ આશા રાખી નહોતી પરંતુ ચમત્કારિક રીતે એક ઉઠીને એકસો એકર આપવાની ખુશી દર્શાવી. વિનોબાએ પોતાની પાસે આવેલા ભૂમીહીન કુટુમ્બોને તે પોતામાં વહેંચી લેવા સુચવ્યું એ કુટુમ્બો એ કહ્યું, એકસો એકર તો અમારે માટે બહુ થઇ પડી તેનાંથી વીસ એકર ભલે બીજાઓને વહેંચી દેવામાં આવે. આ ઉદારતાના બેવડા કૃત્યથી આશાનો દીપક પ્રકટયો. વિનોબાએ જોયું કે ભુમીપતિઓ જો ખરા અને ઉદાર હોય તો ગરીબો તરફથી પણ એવોજ પ્રત્યુત્તર મેળવી શકાશે. ત્યાર બાદ જે જે ગામમાં તેઓ ગયા ત્યાં એજ રીતે તેમણે ભુદાનની માગણી કરી. બાવન દિવસ બાદ હૈદરાબાદ છોડયું ત્યારે તેમણે ૧૨૦૦૦ એકર ભૂમી મેળવી હતી

૧૨ હજાર માઇલ

લોકોએ તો અલબત કહ્યું હતું કે હૈદરાબાદની અસાધારણ પ્રાંતિક સ્થિતિના કારણે વિનોબાની હૈદરાબાદની મુસાફરી સફળ થઇ હતી. પરંતુ એ તેઓની ભૂલ હતી. વિનોબાએ તો પગપાળા મુસાફરી ચાલુ રાખી. ત્રણ વર્ષમાં તેમણે ૧૨૦૦૦ માઇલનો પંથ કાપ્યો. સંયુકત પ્રાંતો અને બીહારમાં વ.પા. હવે ઓરીસ્સા પ્રાંતમાં પહેંચ્યા છે. દરોજ પંદરેક માઇલનો પંથ કાપે છે અને નવા સ્થળમાં મુકામ કરે છે. પાંચ કરોડ એકર ભૂમીહીનોમાં વહેંચવા મળે નહિ ત્યાં સુધી પોતાના ગ્રામ્ય મથકે પાછા નહિ ફરવાની તેમણે પ્રતિજ્ઞા લીધી છે. દેશે આ કાર્યને રાષ્ટ્રિય પાયાપર ઉપાડી લીધુ છે. દરેક પ્રાંતે ભૂમીની માંગણી કરવાની તેમની રીત અખત્યાર કરેલી છે. અને સઘળાં સ્થળોમાં તાલીમી મથકો સ્થાપવામાં આવી રહ્યાં છે. અનાજ વગરના અને કરોડો અવ્યવસ્થિતિ લોકોની જરૂરીયાતોને જે આશ્ચર્યજનક પ્રસિદ્ધિ આપવામાં આવી છે તેથી ગામડાંઓમાં એક તદન નવું વાતાવરણ પેદા થયું છે. શીથીલતા નાબુદ થવા લાગી છે. હમણા સુધીમાં મેળવાયેલી સાડા ત્રીસ લાખ એકર ભૂમીમાંથી ૧૦૨૦૦૦ એકર જેટલી વહેંચાઇ ગઇ છે. મેળવવા કરતાં વહેંચણીનું કામ વધારે અગત્યનું થઇ પડયું છે. કારણ ભૂમી વહેંચતી વખતે સાથે સાથે ખેડુતોને ખેતીની નવી રીતો શીખવવામાં આવે છે અને સરકારી ખેતીવાડી અને વિકાસ ખાતાના અમલદારો નવાં બીયાં અને સુધરેલા ઢોરો લઇ આવે છે. ગ્રામવાસીઓ સંગઠીત થઇ પોત પોતાના કુવાઓ ખોદે છે.

ત્યાગવૃત્તિ

આ બધું વિનોબા શી રીતે કરી શકે છે? તેમની ત્યાગવૃત્તિને લીધે. સામાજીક હિતને ખાતર પોતાના આત્મત્યાગથી વિનોબા પોતાના સમાગમમાં આવનારા સઘળાંના હૃદયો પીગળાવે છે. તેઓ સઘળે પગપાળા યાત્રા કરે છે એટલુંજ નહિ પરંતુ તેમની પાસે કશો પરિગ્રહ પણ નથી. તેમનો ખોરાક તદન સાદો—દહીં અને ફળનો રસ હોય છે અને તે પણ દસ મહિનાના બાળકના જેટલો. તેઓ અત્યંત સંયમી અને એકધારૂં જીવન ગાળે છે. સવારે ત્રણ વાગે ઉઠે છે, ૪ વાગે બીજે ગામ જવા ચાલી નીકળે છે અને ત્યાં પહોંચ્યા પછી આખો વખત ગ્રામવાસીઓને મળવામાં, તેઓની સાથે વાતો કરવામાં, ભૂમીપતીઓને તેઓના સહકાર માટે વિનવણી કરવામાં, ગ્રામની જમીન તપાસવામાં અને ખેતી માટે તેની જરૂરીયતોનું અંદાજ કાઢવામાં ગાળે છે. તેઓ કહે છે તેમ તેઓ સઘળાના પ્રેમના ઘણાજ ભુખ્યા છે. દરેકની પાસે તેઓ એક કુટુમ્બી અને મીત્ર તરીકે જાય છે. પૈસાદારને તેઓ કહે છે કે: "ઉદાર બનો અને તમારો નૈતિક દરજ્જો ઉન્નત કરો." ગરીબને કહે છે: "દાન મેળવવાની તમારી લાયકાત બતાવી આપો." લોકો ગમે તેવા હોય તેઓ પર તેઓ વિશ્વાસ મુકે છે. બીજાઓ તેઓના વિશ્વાસનો દુરૂપયોગ ન થાય તેની કાળજી લે છે.

વિનોબા અતિ વ્યવહાર કુશળ અને રમુજી સંત છે (રમુજીપણુ હોય વિના કોઇ સંત બની શકતું હશે ખરૂં મને શંકા છે.) શહીદ દેખાવાને ખાતર તેઓ પ્રાયશ્ચિત્તો કરતા નથી. પોતાના કરતાં ઉતરતા હોય તેવા પણ કરોડો સાથે તેઓ એક ગણી જાય છે. તેઓનામાં સત્તાની લાલસા જરા સરખી પણ નથી. તેઓ રાજદ્વારી નથી પરંતુ હૃદય પલટો કરાવનાર છે જેની સાથે મિલાપ થાય તેનામાં તે દીપક પ્રજ્જવલિત કરે છે અને બાકીનું તેઓપર છોડી દે છે. તેઓ કહે છે: "હું દેવતા જેવો છું. દેવતાને પોતાની ઉપર કોઇ તપેલું મુકે કે નહિ તેની પરવા હોતી નથી, તે તો માત્ર બળ્યા કરે છે. તેની ફરજ એટલીજ હોય છે." તેમનું રમુજીપણું ગાંધીજીના જેવું વ્યક્તિગત અને વાત્સલ્ય ભરેલું નથી. તત્વજ્ઞાનથી ભરેલું હોય છે, જે વિચારો સાથે વિહાર કરે છે. દાખલા તરીકે તેમણે કહ્યું કે, "ભોગીનું પેટ ભરવાને કોથળા ભરીને બળદો ખાંડ લઇ ગયા અને તાજુબી ભર્યું બન્યું એવું કે ભોગીનુ પેટ બગડયું અને બળદોની પીઠ ભાંગી ગઇ. ગમે તેવી મીઠી ખાંડનો એ ચમત્કાર બન્યો. એવુંજ આપણા આ યંત્ર યુગનું છે. આપણે એટલાં ટન બંધી સુખ પેદા કરીએ છીએ કે તેનો ભારજ આપણને કચડી નાખે છે."

યંત્રના વિરોધી નથી

વિનોબા યંત્ર યુગના જડવાદી વિરોધી નથી. તેઓ ક્રાંતીકારી છે કે જે ઘડીયાળનો કાંટો પાછળ નહિ પરંતુ આગળ કરવા માંગે છે. સામ્યવાદી અને બીજા કહેવાતા ક્રાંતીકારીઓને તેઓ ચાલતી આવેલી પ્રથાને ચાલુ રાખનારા કહે છે. કારણ લોકોના એક વર્ગ તરફથી સહેવામાં આવી રહેલાં દુઃખો તેઓ બીજા વર્ગની ઉપર લાદવા માગે છે. વિનોબા કહે છે કે તેઓ દુઃખો બીજા પર લાદવા નથી માગતા પરંતુ ટાળવા માગે છે. જે ૧૩૦ ગામડાંઓએ પોતાની સઘળી જમીન સામાન્ય કરી દીધેલી છે ત્યાં સમાન માલીકીનો રસીક પ્રયોગ થઇ રહ્યો છે. વિનોબા પોતાના ગામડાંઓમાં યંત્રો દાખલ કરવામાં આવે એમ ઇચ્છે છે પરંતુ જ્યાં સુધી તે લોકોની મુખ્ય જરૂરીયાતો પુરી પાડે ત્યાં સુધી, નહિ કે ખોટા મોજશોખને ખાતર તેઓનું શોષણ કરનારાં તે થઇ પડે, અથવા માણસના પોતાના બધુઓપરનું અવલંબન ટાળનારા થઇ પડે. પ્રત્યેક ઘરમાં તેઓ વીજળી જોવા ઇચ્છે છે અને વીજળીથી ચાલતી શાળા જોવા ઇચ્છે. તેઓ નૈતિક ક્રાંતી કરવા ઇચ્છે છે કે જેમાં સરકાર અને મધ્યસ્ત સત્તા પુષ્પમાળની અંદરના દોરાની જેમ અદ્રશ્ય બનીને રહે.

વિનોબાની અંદર રહેલો આ ગુણ નિરાળો નથી. ઘણા વર્ષોથી હીંદના માનસમાં પ્રવર્તી રહેલી ક્રાંતિનો એક અંશ છે. ગત અરધા સૈકાના મહાન હીંદુ નેતાઓ ભુતકાળની જેમ કેવળ

પોતાના આત્માનીજ ઉન્નતી અર્થે નહિ પરંતુ માનવ સેવાને ખાતર તપ કરવાનો પ્રાચીન આદર્શ બતાવતા આવેલા છે તેને વિનોબાએ મૂર્તસ્વરૂપ આપેલું છે. દુનીયાના સઘળા ધર્મોમાં સુધરેલા હીંદુ ધર્મેજ બતાવી આપેલું છે કે વીસમી સદીની અસર નીચે પણ તે કેટલી પ્રગતી કરી શકયો છે. એવી હીલચાલને જન્મ આપેલી છે કે જેને ભાવિ યુગો આપણા કાળની સૌથી અગત્યની આધ્યાત્મિક હીલચાલ ગણશે..

વિનોબાને અને તેમની સિદ્ધિ જોતાં આપણે અત્યારથીજ કહી શકીએ છીએ કે આઝાદ હીંદ સમક્ષ ભલે ગમે તેટલા મુશ્કેલ સવાલો ઉભેલા હોય અને કેટલાંક ક્ષેત્રોમાં તે ગમે તેટલી ધીમી પ્રગતી કરી રહેલું હોય છતાં તેની પાસે એક અણમોલ રત્ન કાદવમાં ઢંકાએલું પડેલું છે અને તે છે દ્રષ્ટિ. ભાવના હીંદમાંથી નષ્ટ નથી થઇ.

સંગીતપર વિનોબા ભાવે

જયારે હું બંગાળનું સંગીત સાંભળું છું ત્યારે મારી સમજમાં એ નથી આવતું કે બંગાળના જીવનમાં આટલી વિસંમતિ કેવી રીતે રહી શકે છે? જ્યાં આટલું સુંદર સંગીત ચાલે છે ત્યાં બધાના હૃદય એકરૂપ થવા જોઇએ. કાર્યકર્તાઓમાં માનસીક સદ્‌ભાવનાની ખામી નથી પરંતુ ગેરસમજુતિ અને પૂર્વગ્રહો જલદી થાય છે. એમ તો દરેક ઠેકાણે એવું થાય છે. પરંતુ બંગાળમાં એ ઓછું થવું જોઇએ કારણ કે ત્યાં સતત સંગીત ચાલે છે. સંગીતમાં બધી જાતના અવાજોને એકત્ર કરવામાં આવે છે અને કુશળતાપૂર્વક તેમાંથી સુસંગત ગીતનું નિર્માણ કરવામાં આવે છે. તો એ સુસંગત અધ્યાત્મના સંગીતમાં પણ હોવી જોઇએ. તો પછી બંગાળના જીવનમાં વિસંગતિ કેમ છે? તો એનો મને એ જવાબ મળે છે કે આપણાં મન પર બુદ્ધિનું નિયંત્રણ નથી.

આત્મજ્ઞાન વિજ્ઞાન અને મન

એક ઠેકાણે મેં કહેલું કે આજકાલ મન બહુ જ નાની વસ્તુ થઇ ગઇ છે. એમ તો પહેલાના વખતમાં પણ તે નાની જ વસ્તુ હતી કારણ કે આત્માને મોટી વસ્તુ માનવામાં આવેલી આત્મા પછી બુદ્ધિ, તે પછી મન અને તે પછી શરીર એમ માનવામાં આવતું હતું. એ રીતે પણ મનને કદીએ ઉંચી ભૂમિકામાં માનવામાં નહોતું આવતું. પહેલાના વખતમાં એનું મહત્ત્વ ઓછું હતું. પરંતુ વિજ્ઞાનના યુગમાં તેનું કશું મહત્ત્વ ન રહ્યું. આત્મજ્ઞાનમાં આત્માનું મહત્ત્વ વધુ છે માટે મનને ઓછું મહત્ત્વ આપવામાં આવે છે અને વિજ્ઞાનમાં સૃષ્ટિનનું મહત્ત્વ વધુ છે માટે મનને ઓછું મહત્ત્વ આપવામાં આવે છે. વિજ્ઞાન કહે છે કે આપણને જે અનુભવ થાય છે તેની દુનીયામાં શું કીંમત છે? કોઇનો છોકરો મરી ગયો તો શું થઇ ગયું? આત્મા તો અમર છે. એટલે આત્મજ્ઞાની એ વાતને વધુ મહત્ત્વ નહિ આપે, અને વિજ્ઞાન કહેશે કે એક છોકરો મરી ગયો તેમાં જગતમાં શું ફરક થઇ ગયો? સૂર્ય, ચંદ્ર, તારા બધા એ પ્રકારના છે તો તમારા મનને થોડુંક દુઃખ થયું તો એટલાથી આકુળવ્યાકુળ થવાની શું જરૂર છે? એમ એક તરફ આત્મજ્ઞાન અને બીજી તરફ વિજ્ઞાન બન્ને બનેને ધમકાવી રહ્યાં છે.

આ મનની એવી હાલત છે કે તે બન્ને બાજુથી માર ખાય છે. એટલે શ્રી અરવીંદે એ વાત પર બહુ ભાર મૂકયો કે આપણે મનને ઉપર ઉડાવવું જોઇએ. તેમણે 'સુપર માઇન્ડ' (મહાન ચેતના)ની વાત કરી. જો આપણા કાર્યકર્તા આટલું શીખી લે તો બંગાળમાં જે ભકિતભાવ છે, જે સંગીત ચાલે છે ત્યાં વિસંગતિની વાત નહિ રહે. ભાવના યુકત મન પર નાની વાતની પણ ઘણી અસર થાય છે. પરંતુ તમે જો મનનું નહિ સાંભળો, બુદ્ધિનુ સાંભળશો અને આ રીતનો અભ્યાસ કરતાં રહેશો તો આજે જે ખામી દેખાય છે તે નહિ રહે અને બંગાળમા શકિતનું ઉત્તમ દર્શન થશે એટલે તમે બુદ્ધાનપ્રેમી લોકો એ નિશ્ચય કરી લો કે તમે એકબીજા પર વિશ્વાસ રાખશો. સામે વાળાએ ખોટું કામ કર્યું છે તેમ નહિ માનો.' તેના પર વિશ્વાસજ રાખશો એવો નિશ્ચય થાય તો પછી વિચારમાં મતભેદ હોય તો પણ સૌ પોતપોતાનો વિચાર સામે રાખશો, પરંતુ બુરાઇ નહિ આવવા દે.

સામાની વાત કબુલ કરો

આવા સમયે હું તમને એક વાત સુઝાવીશ કે તમે સામાની વાતને તરત કબુલ કરો. એની સાથે દિલથી સહમત થાવ. તમારા મનનો આગ્રહ રાખવાની કોઇ જરૂર નથી. આ પ્રયોગનું એ પરિણામ આવશે કે તમારી વાત સાચી નીકળી તો સારૂં જ થશે અને ખોટી નીકળે તો તમે બીજાને અનુકુળ તો પહેલેથીજ થયા છો. એ રીતે આ પ્રયોગમાં કોઇ નુકસાન નથી. જે કાંઇ થશે તે તમારા મનને અનુકુળ જ થશે, તમારા વિચાર બીજા છે એવું કહીને પણ તમે સામાવાળાની સુચના અનુસાર કામ કરવાની તત્પરતા રાખજો. આપણા મનોભાવને કપડામાં લપેટીને ખીસામાં રાખી દેશું, મનમાં નહિ રાખીએ. આ રીતે પ્રયોગ કરો. અને જો આપણો વિચાર ખોટો નીકળ્યો તો કાઢીને ફેંકી દેશું અને સાચો નીકળ્યો તો લોકો જ કહેશે કે ગજવામાંથી બહાર કાઢો. આ રીતે યુકિત કરવાથી બંગાળમાં બહુ જ કામ થશે. હમણાં ત્યાં 'સીલીંગ' અંગે મતભેદ થયો હતો. આપણો આગ્રહ તો એટલો જ હોવો જોઇએ કે લોકો પ્રેમથી પોતાની જમીનનો અને સંપત્તિનો ભાગ બીજાઓને આપે અને એક વહેંચીને ખાવાને માટે રાજી થાય. પછી બીજી ત્રીજી વાતોમાં હું નથી પડતો. ભુદાનનું કામ એક ઉંચા વિચાર પર ચાલવું જોઇએ. પછી સાધારણ સ્થૂળ વાતોમાં આપણે આપણાથી મતભેદ રાખનારાઓ સાથે પણ સહયોગ કરવો જોઇએ.

બુકકીપીંગ, ઇન્કમ ટેકસ રીટર્ન્સ, લાઇસેન્સીંગ, રેવન્યુ કલીયરન્સ અને ઇનસ્યોરન્સ માટે મળો :

આર. વીઠ્ઠલ

૨૧૩ મેકોસા હાઉસ, ૧૭ કમીશનર સ્ટ્રીટ, સેકન્ડ ફ્લોર, ફેરેરાસ્ટાઉન, જોહાનીસબર્ગ, ફોન ૩૩–૨૬૫૪.

શ્રી ટ્રાંસવાલ હિંદુ સેવા સમાજ જોહાનીસબર્ગ.

વાર્ષીક જનરલ મીટીંગ

શ્રી ટ્રંસવાલ હીંદુ સેવા સમાજની વાર્ષીક જનરલ મીટીંગ રવિવાર તા. ૨૮–૮–૫૫ના બપોરે ૨–૩૦ વાગ્યે શ્રી ગાંધી હોલમાં નીચે જણાવેલા કામકાજ માટે મળશે, જેમાં ટ્રાંસવાલમાં વસતા દરેક સાભ્યોને વેળાસર હાજર રહેવા વિનંતી કરવામાં આવે છે.

કામજ : (૧) ગીનીટસ (૨) આવક જાવકનો હિસાબ અને મંત્રીઓનો રીપોર્ટ (૩) શાળા સમીતીનો હિસાબ અને મંત્રીનો રીપોર્ટ (૪) સ્મશાન સમીતીનો હિસાબ અને મંત્રીનો રીપોર્ટ (૫) લાયબ્રેરી સમીતીનો હિસાબ અને મંત્રીનો રીપોર્ટ (૬) સંસ્કાર સમીતીનો હિસાબ અને મંત્રીનો રીપોર્ટ (૭) અધિકારીઓ તથા કમીટી મેમ્બરોની ચુંટણી (૮) પરચુરણ.

પી. એસ જોશી
પ્રમુખ

મગનલાલ ભગુભાઇ
ગોવીંદભાઇ નાગરજી
મંત્રીઓ

બીજા કેટલાક પુસ્તકો

ઈશ્કની ખુશ્બુ (નવલ કથા)	૧	૦
તેજચિત્રો (ટુંકા જીવન ચરીત્રો)	૭	૬
શહીદનો સંદેશ	૪	૦
વિરાંગનાની વાતો ભાગ ૧.	૬	૬
ઘરને મારગે નવલ કથા	૭	૬
મરૂ ભૂમિમાં ,,	૪	૦
ગોધનુષ્ય ,,	૭	૬
પ્રથમ પત્ની ,,	૭	૦
રૂપનાથ ,,	૯	૦
કમાઇનો ભોગ ,,	૮	૦
ત્રિવિધ તાપ ,,	૫	૦
લુઇ પાશ્ચર (જીવન ચરીત્ર)	૫	૦
રાજા રાણી નાટીકા	૧	૦
નુતન રશિયામાં ડોકીયું	૩	૬
સોક્રેટીસની સફર	૨	૬
જીવતા તહેવારો (કા. કાલેલકર)	૫	૦
તુલસી કયારો નવલ કથા	૮	૬
સોહાગ ,,	૧	૦
કોનો વાંક ,,	૧	૯
જીવન યાત્રા ,,	૪	૦

Obtainable from :

'Indian Opinion', Private Bag, Durban.

યુગાન્ડાના આફ્રિકનોની સ્થિતિ

(શ્રી નવલભાઇ શાહનાં 'સુતેલો ખંડ જાગે છે' પુસ્તકમાંથી)

યુગાન્ડાના આફ્રિકનોની સ્થિતિ સારી છે. તેમાંય કંપાલા (તેનું પાટનગર) ની આસપાસનાં લોકો સુખી છે. અહિ બગાન્ડા કોમ વસે છે. તે બુદ્ધિશાળી ને સુખી છે; કારણ કે યુગાન્ડામાં જમીન તેમની પાસે છે, તેઓ જમીનના માલીક છે. આ જમીન ફળદ્રુપ છે અને તેમાં કેળાં, કોપી ખુબજ મોટા પ્રમાણમાં પાકે છે. બગાન્ડાની સ્ત્રીઓ ઉંચી જાતનું સુંદર કાપડ વાપરે છે. એમનાં લાંબાં ફ્રોક જોઇને આપણને જાણે મહારાણીઓ ફરતી હોય એવો ખ્યાલ આવે. યુગાન્ડા અંગ્રેજોને તાબે નથી. એના રાજાને કબાકા કહેવાય છે. તેના વતી અંગ્રેજો સંરક્ષક તરીકે કારભાર ચલાવે છે. આ રાજાને રાજકીય કારણોસર પકડવામાં આવ્યો છે. અમે ત્યાં હતાં તે દિવસોમાં ત્યાં મોટી રાજકીય હીલચાલ રહી હતી. એ રાત્રે એ હીલચાલ જોવાનું ભાગ્ય સાંપડ્યું.

બગાન્ડા લોકોની એકજ માગણી છે. 'અમોને અમારો રાજા પાછો સોંપો.' અંગ્રેજોએ એ રાજાને કેદ કર્યો. પરિણામે મોટી મડામાંડ ઉભી થઇ હતી. તેમણે એક દિવસ શોકદીન તરીકે ઉજવવાનું નક્કી કર્યું.

આ એક રીતે કહીએ તો ગાંધીજીનો અને અહિંસાનો રસ્તો હતો. આટલે દુર અને આટલા ઉંડાણના પ્રદેશમાં પણ એક પ્રજા પોતાને થએલા અન્યાયને માટે અહિંસક રસ્તો લે છે એજ સુચવે છે કે ગાંધીજીનો માર્ગ જગતની સમસ્ત કચડાયેલી ને દબાયેલી પ્રજા માટે છે. હું તો આતુરતાથી એ દિવસની રાહ જોતો હતો. આગલે દિવસે તપાસ કરી, બીજા દિવસની હડતાળનાં કોઇ પણ ચિન્હ દેખાતા ન હતાં. નહોતી પત્રિકા કે નહોતી ધમાલ. ઘણું ફર્યો. ઉઘાડી આંખ રાખી જોવા પ્રયત્ન કર્યો પણ કશુંજ ન દેખાયું. મને એક ક્ષણ તો થઇ ગયું કે કશુંજ નહિ થાય. અમે જેમને ત્યાં ઉતર્યાં હતાં તે બહેનને પુછ્યુંઃ 'કેમ, નોકર કાલે કામ તો કરશે ને?' કશી જ ખબર નથી પડતી. ભલું પુછવું એ લોકોનું.'

બીજે દીવસે રાત્રે સુતો ત્યાં સુધી કોઇજ ચિન્હ ન હતું. સવારે વહેલો ઉઠ્યો અમે જ્યાં ઉતર્યાં હતાં તે મકાન ધોરી રસ્તા પર હતું. સવારના સાત વાગે એટલે સેંકડો સાઇકલો એ રસ્તે ચાલુ થઇ જાય. બધાજ આફ્રિકનો સાઇકલ પર કામે આવે, એટલે વહેલી સવારે ઉઠીને ઝરૂખામાં ઉભો રહ્યો. સાત વાગ્યા. શહેર જાણે શૂન્યતામાં ફેરવાઇ ગયું હતું.' એ આફ્રિકન લોકોજ શહેરનું જીવન છે. તેઓ હાથ પગ છે. તેમની મહેનત છે તો આ બધી શોભા ને ભભકો છે. આજે સાઇકલોનો પ્રવાહ મંદ પડી ગયો હતો. કેટલાક લોકો સાઇકલ પર જતા તો તેમણે કોટ ઉપર શોકની એંધાણી રૂપ વલ્કલની પટ્ટીઓ બાંધી હતી. આ શોક દિન હતો. આખી પ્રજાએ શોકદિન જાહેર કર્યો હતો. એકે એક બગાન્ડાએ કામ બંધ કર્યું હતું. તેઓ શરીરે વલ્કલનાં કપડાં પહેરી ફરતા હતા. આખું શહેર જાણે સુમસામ બની ગયું હતું. બજારો ખાલીખમ હતાં. વેપાર થંભી ગયો હતો. લોકોનાં મન નિરાશ બની ગયાં હતાં. જો આવું જ ચાલે તો ખલાસ. સોના પચાસ કરવાના થાય, એવું વેપારીઓ બોલતા હતા.

સાંજના ચારેક વાગ્યા. હું એકલો પડ્યો, શહેરના એક છેડેથી સરઘસ નીકળ્યું હતું. આખું યે સાઇકલ ને મોટર-સાઇકલ પર હતું. એ બધાએ વલ્કલ (ઝાડની છાલનાં કપડાં) પહેર્યાં હતાં. માથે અને કોટની બાંયે વલ્કલના પટ્ટા પહેર્યા હતા. સૌ કાંઇ પણ બોલ્યા ચાલ્યા વગર શહેરમાં ફરતા હતા.

એ સરઘસ જ્યાંથી નીકળ્યું હતું તે દિશામાં જવા લાગ્યો. થોડે દૂર ચોકમાં મોટું ટોળું જમા થયું હતું. સૌ મુંગા હતા. તેમનો રાજા છીનવાઇ ગયો તેનું દુઃખ ચહેરા પર હતું.

હું એક યુવાનને મળ્યો.

'આ પાટિયાં ઉપર શું લખ્યું છે?'

'અમારો રાજા અમને પાછો આપો.' તેણે કહ્યું.

'એ આપશે?'

'નહિ આપે તો અમે લઇશું.' એ જુવાને કહ્યુંઃ

'શું કરશો?'

'ગાંધીજીએ શાંતીનો રસ્તો બતાવ્યો છે.' અમે મહેનત કરીએ છીએ, અનાજ અને કપાસ પકવીએ છીએ તો આ બધી સંપત્તિ છે ને?'

'હા.'

'અમે સૌથી પહેલા એ લોકોનો બનાવેલો અંગ્રેજી માલ ખરીદવાનું બંધ કરીશું. પછી અમે ખાવા પુરતું જ પકવીશું. અને ખાવાની ક્યાં ખોટ છે? કેળ તો છે જ, પછી શું જોઇએ? જરૂર પડશે તો નાગા ફરીશું......પણ ...અમે અમારા રાજાને પાછો મેળવીશું...'

આમાં ભલે રાજા નિમિત હોય પણ એ બહાને આ પ્રજામાં રાજકીય જાગૃતિ આવી છે. આ રાજકીય જાગૃતિ કોણ દબાવી શકે? એકે એક બગાન્ડાના દિલમાં થઇ ગયું છે કે આ હરિયાળી ધરતી અમારી છે.

અને હિંદીઓનું શું? તેઓ પણ પરદેશી જ છે, આ જમીનમાં આવી તેઓ સુખી થયા છે. અમે જ્યાં સુધી એમની જાળમાં છીએ ત્યાં સુધી એમનું ચાલવાનું છે. આ વસ્તુ તેમને સમજાઇ ગઇ છે. અને તેનો અહિંસક ઉકેલ પણ જડ્યો છે. જો કે માત્ર નકારાત્મક લડાઇઓ કે આંદોલનો ઝાઝાં ચાલતાં નથી. એની સાથે દેશની નૈતિક તાકાત વધારે એવા રચનાત્મક કાર્યક્રમો પણ જોઇએ, કારણ કે રચનાત્મક પ્રવૃત્તિ અહિંસક શક્તિનું જન્મ સ્થાન છે. એ વિના એ ચાલી ન શકે. પણ એ તો ધીમે ધીમે સમજાશે.

શાંતીમય સહ-અસ્તિત્વ ઉપર શ્રી નેહરૂ

પોતાની યુરોપની મુસાફરીએથી પાછા ફરતાં શ્રી નેહરૂએ જણાવ્યું હતું કે ભારતે આજ સુધીમાં ૩૪ રાષ્ટ્રો સાથે શાંતીમય સહ-અસ્તિત્વના કરાર કર્યા છે. આમાં રશિયા, પોલાન્ડ, યુગોસ્લેવિયા, અને એશીયાઇ-આફ્રિકી રાષ્ટ્રોની બાન્ડુંગ પરિષદના દેશોનો સમાવેશ થાય છે. આ વલણ વધુ પ્રસરે એવી તેમણે આશા દર્શાવી હતી.

શ્રી નેહરૂએ જણાવ્યું કે મોસ્કો ખાતે મેં જર્મની અંગે ચર્ચા કરી ન હતી. પણ સૈદ્ધાંતીક રીતે દરેક જણ બંને જર્મનીના એકીકરણની બાબતમાં સંમત છે અને જે કંઇ કરવામાં આવે તે શાંતીમય માર્ગે મંત્રણાઓ દ્વારા થવું જોઇએ.

એક જર્મન પત્રકારે તેમને પુછ્યું હતું કે લશ્કરી જુથો બહારનાં રાષ્ટ્રો વચ્ચે એક ખાસ કરાર કરવાનું માર્શલ ટીટોએ સુચવ્યું હતું કે?

શ્રી નેહરૂએ કહ્યું કે માર્શલ ટીટોએ આવું કોઇ સુચન કર્યાનું મને યાદ નથી. અમે જે ઇચ્છીએ છીએ તે વધુ સહકાર, જોડાણ નહિ. આવાં રાષ્ટ્રો વચ્ચે આવી કોઇ ખાસ સંધિ મદદરૂપ થાય એમ હું માનતો નથી.

પશ્ચિમ જર્મનીના એક પત્રકારે પુછ્યું હતું કે તમે સહઅસ્તિત્વમાં માનો છો. પણ કોઇ પડોશી તેનાં કુટુમ્બને મારતો હોય, તેના ચાકરોને ગુલામો ગણતો હોય અને આસપાસના લોકો પર આક્રમક નેમ ધરાવતો હોય તેવા પડોશી સાથે શાંતિમય સહ-અસ્તિત્વમાં જીવી શકાય કે?

શ્રી નેહરૂએ કહ્યું હતું કે "આ એક મુખ્ય પ્રશ્ન છે.' આથી કેટલાક પત્રકારોએ તાળીઓ પાડી હતી અને થોડું હાસ્ય ફેલાયું હતું.

શ્રી નેહરૂએ કહ્યું કે શાંતિમય સહ-અસ્તિત્વનો યુદ્ધ સિવાય બીજો વિકલ્પ નથી. અનિષ્ટનો તિરસ્કાર કરો. અનિષ્ટ આચરનારનો નહિ, એવા ગાંધીજીના સિદ્ધાંતને હું અનુસરૂં છું. ૨૦ વર્ષ જેટલા ગાળામાં બે વિશ્વયુદ્ધોએ એ સાબિત કર્યું છે કે જગતના રાજપુરૂષો જગતના પ્રશ્નો ઉકેલવામાં નાકામીયાબ નીવડ્યા છે, પણ યુદ્ધ એ કોઇ ઉકેલ નથી. અને યુદ્ધની વાતો પણ મદદરૂપ નથી નીવડતી કારણ એનાથી વિદ્વેષ જ જાગે છે, એમ મારો મત છે.

શ્રી અંબુભાઈ પુરાણી-ગુજરાતનું ગૌરવ

ગુજરાતના પ્રખર વ્યાયામ-પ્રચારક, મહર્ષિ અરવિંદના જીવનદર્શનના પુરસ્કર્તા અને આધ્યાત્મિક સાધક શ્રી અંબુભાઇ પુરાણીની ષષ્ઠિપુર્તિ વડોદરામાં ઉત્તર પ્રદેશના ગવર્નર શ્રી કનૈયાલાલ મુનશીના પ્રમુખપદે ઉજવાઇ ત્યારે તેમની સેવાઓના બહુમાન તરીકે તેમને રૂા. ૬૧ હજારથી વધુ રકમની એક થેલી અર્પણ કરવામાં આવી હતી. આ પ્રસંગે વધુમાં શ્રી મુનશીના હસ્તે શ્રી પુરાણીને એક અભિનંદન ગ્રંથ પણ એનાયત કરવામાં આવ્યો હતો. શ્રી અંબુભાઇ પુરાણી ષષ્ટિપૂર્તિ સમિતિ તરફથી આ સમારંભ યોજવામાં આવ્યો હતો.

આ પ્રસંગે શ્રી પુરાણીની સેવાઓને અંજલિ આપતાં શ્રી કનૈયાલાલ મુનશીએ જણાવ્યું હતું કે શ્રી અંબુભાઇ પુરાણી એ ગુજરાતની દોલત અને ગૌરવ છે.

ગુજરાતમાં જ્યારે કોમળતા અને નાજુકાઇ એ ગુણો ગણાતા હતા ત્યારે શ્રી અંબુભાઇ અને શ્રી છોટુભાઇ એ બે પુરાણી બંધુઓએ ગુજરાતના આ પ્રકારના માનસને ફેરવી નાંખ્યું. તેમણે આપણા યુવાનોને શારીરિક અને માનસીક રીતે ખડતલ કરવા માટે ગુજરાતમાં વ્યાયામશાળાઓ સ્થાપી. ગુજરાતની શરીર ઘડતરની પ્રવૃત્તિઓમાં પુરાણી બંધુઓનો બારેમાં બાર હિસ્સો રહેલો છે.

શ્રી પુરાણીની આધ્યાત્મિક સાધનાનો ઉલ્લેખ કરતાં શ્રી મુનશીએ જણાવ્યું કે ત્રણ દાયકાથી વધુ સમય સુધી શ્રી અરવિંદના શિષ્ય તરીકે રહીને શ્રી અંબુભાઇએ જે પ્રાપ્ત કર્યું છે તે વસ્તુ આજના જડવાદના જમાનામાં જ્યારે દેવ અને દાનવ વચ્ચે સંગ્રામ ચાલી રહ્યો છે ત્યારે આપણને ઘણું સહાયભૂત થઇ પડશે.

શ્રી મુનશીએ અંતમાં કહ્યું કે અરવિંદ ઘોષનો સંદેશો ફેલાવવા શ્રી અંબુભાઇ સો વર્ષ નહી પરંતુ ૧૨૫ વર્ષ અને શક્ય હોય તો ૨૦૦ વર્ષ સુધી જીવે એવી મારી પ્રાર્થના છે.

કર્મ યોગ પર વિચારણા

પં. નરદેવ વેદાલંકાર

આ સંસારમાં દેહ ધારણ કરીને અવતર્યા બાદ દરેકને કર્મ કરવાના હોય છે. કર્મ કર્યા સિવાય કોઇ રહી શકતું નથી. નહિ તો આ સંસાર યાત્રા ચાલે નહિ. આળસુ અને નિરૂદ્યમી લોકો પોતાના સમયનો સદુપયોગ કરતા નથી પણ તેઓ પણ કામ કર્યા વિના બેસી રહી શકતા નથી. હાથ ઉપાડયા વિના ખોરાક મોંમાં ચાલ્યો જતો નથી. એટલે ભગવાને આ દેહ સાથે કર્મ કરવાનું રાખ્યુંજ એમ માલમ પડે છે. ગીતામાં શ્રીકૃષ્ણ કહે છે કેઃ

> ન જાતુ કશ્ચિત્ ક્ષણમપિ
> તિષ્ઠત્ય કર્મકૃત્ ।

આ સંસારમાં કોઇ પણ વ્યક્તિ કર્મ કર્યા વિના એક ક્ષણ પણ રહી શકતી નથી. આમ મનુષ્ય કર્મ કરવા માટે બંધાયેલોજ લાગે છે. ત્યારે તેને આ કર્મ કરવાની પ્રેરણા ક્યાંથી મળે છે? શાને લીધે તે કર્મમાં પ્રવૃત્ત થાય છે? આનો સીધો ઉત્તર એ મળે છે કે સામાન્ય જનને કર્મ કરવાથી કંઇક ફળ પ્રાપ્તિની આશા થાય છે. સામાન્ય વ્યવહારમાં પણ જોવામાં આવે છે કે જો સારા ફળની આશા હોય તો મનુષ્યો તે કામને હોંશથી અને તત્પરતાથી કરવા લાગે છે. સારો પગાર મળતો હોય, સારી મજુરીની આશા હોય, કર્મ કરવાથી નામના થવાની હોય અથવા તો તે વડે શરીર તંદુરસ્ત બનતું હોય આવા કોઇને કોઇ કારણો માણસને કર્મમાં પ્રવૃત્ત રાખે છે. એક દુકાનદાર દુકાન ચલાવે અને તેમાંથી તે કમાણીની આશા ન રાખે તે કેમ બની શકે?

માણસની આ સ્વાભાવિક પ્રવૃત્તિની વિરૂદ્ધ ગીતામાં તો નિષ્કામ કર્મ કરવાનો ઉપદેશ આપ્યો છે. કામ કરવું ખરૂં પણ તેના ફળની આશા રાખવી નહિ. ગીતાનો મુખ્ય ધ્વનિ આ પ્રમાણે નિષ્કામ કર્મ અને અનાસક્ત કર્મનો છે. એના સાર રૂપે કૃષ્ણે ઉપદેશ આપતાં કહ્યું કેઃ

> કર્મણ્યેવાડધિકારસ્તે મા ફલેષુ
> કદાચન ।
> મા કર્મફલ હેતુર્ભૂર્મા તે
> સંગોડસ્ત્વ કર્મણિ ॥

અર્થાત્ કર્મ કરવાનોજ મનુષ્યનો અધિકાર છે. ફળ પ્રાપ્તિનો તેનો અધિકાર નથી. તેણે કર્મના ફળની આશાવાળા ન બનવું. તેમજ આળસુ બનીને પણ ન બેસી રહેવું.

આમ ગીતામાં કર્મ ફળનો વિચાર કરવાનો કહ્યો નથી. ત્યારે અર્જુને મહાભારતનું યુદ્ધ કર્યું તેમાં વિજય મેળવવાની ઇચ્છા ન હતી? ભારતમાં સ્વાતંત્ર્ય યુદ્ધ ચાલ્યું તેમાં લોકો શું સ્વતંત્રતા રૂપી ફળ મેળવવા માગતા ન હતા? એક બાળક પરીક્ષા માટે મહેનત કરે છે. આખું વર્ષ પરિશ્રમ પુર્વક અભ્યાસ કરે છે તો શું એનું કાર્ય એના ફળની ઇચ્છારહિત થઇ શકે? તો ગીતાના ઉપદેશ સાથે માણસની આ સ્વાભાવિક વૃત્તિનો મેળ કેમ થઇ શકે? અથવા તેના મેળની જરૂર રહેતી જ નથી?

આ બીજો વિકલ્પ કે 'એ બેનાં મેળની જરૂર રહેતી જ નથી' એ એમ ને તો યોગ્ય લાગતો નથી. જરા ઉંડો વિચાર કરતાં જણાય છે કે મનુષ્યની ફળ પ્રાપ્તિની આશા અને નિષ્કામ કર્મની વચ્ચે મેળ છે. એ માટે નિષ્કામ કર્મ ને વધુ સમજી લેવાની જરૂર છે.

નિષ્કામ કર્મનો અર્થ એ ન હોઇ શકે કે ઉદ્દેશ્ય વિનાનું કર્મ. કોઇ પણ કર્મનું ધ્યેય હોવુંજ જોઇએ. લક્ષ્ય વિનાનું કર્મ કરવાથી કંઇ અર્થ સરતો નથી. અને જ્યારે આપણે ઉદ્દેશ્ય નક્કી કરીએ તો તેને પ્રાપ્ત કરીએ તેજ તેનું ફળ. હીંદુસ્તાનની આઝાદીની લડત ૬૫ વર્ષો સુધી ચાલી એ લડત કંઇ ઉદ્દેશ્ય વિનાની ન હતી. પુર્ણ સ્વારાજનું ધ્યેય તો એની પાછળ હતું જ. જો કે પ્રારંભમાં એ ધ્યેય એટલું સ્પષ્ટ ન હતું. એ ધ્યેય પુર્ણ થયું એજ એ લડતનું ફળ. એટલે કે સ્વરાજ પ્રાપ્તિ. તેમજ વિદ્યાર્થી શાળામાં ભણે છે તેની પાછળ તેનો અથવા તેના વાલીનો ઉદ્દેશ્ય તો હોય જ છે. તેમાં તત્કાળનો ઉદ્દેશ્ય અમુક ધોરણ પાસ કરવાનો હોય છે. ફક્ત જ્ઞાન પ્રાપ્તિ માટે અભ્યાસ કરવામાં પણ ઉદ્દેશ્ય તો હોયજ છે. આ પરથી એમ સ્પષ્ટ થાય છે કે નિષ્કામ કર્મ એટલે ઉદ્દેશ્ય હીન કર્મ નહિ. અને ઉદ્દેશ્ય હોય તેનું ફળ તો આવેજ. ત્યારે ગીતાના બોધનું શું?

ગીતામાં આસક્તિ રહિત અને નિષ્કામ કરવાનું જે કહેવામાં આવ્યું છે તેની પાછળ બે ભાવો છે. પ્રથમ તો એ કે કંઇ કર્મ કરવાનું છે તે પોતાની કર્તવ્ય ભાવનાથી કરવાનું છે. ફળના લોભથી કરવાનું નથી. ગીતામાં એમ નથી કહેવામાં આવ્યું કે તમને તેનું ફળ નહિ મળશે. પરંતુ ઘણી વખત મનુષ્ય ફળના લોભમાંજ પડયો રહે છે અને જો ફળ પ્રાપ્તિની આશા હોતી નથી તો તે કર્મ કરવા તઇયાર થતો નથી. બિમાર માતાની સેવા કરવાની પુત્રની ફરજ છે. તેના પ્રત્યેનો પ્રેમ તેને તે તરફ દોરી જાય છે. એમાં કોઇ પણ જાતની લાલચથી કર્મ થતું નથી. આવી કર્તવ્ય બુદ્ધિ દરેક કર્મમાં રાખવાની છે.

નિષ્કામ કર્મ કરવાનો બીજો અભિપ્રાય એ છે કે મનુષ્ય કર્મ કરતાં કરતાં જો નિષ્ફળ થાય, એટલે કે તેને ફળ ન મળે—તો તેણે નિરાશ થવાનું નથી. ફળની જ્યાં ઇચ્છા આવે છે ત્યાં નિષ્ફળતામાંથી તરત નિરાશા જન્મી આવે છે અને મનુષ્ય તે કર્મ કરવાનું મુકી દે છે. પણ ગીતાકારનો મુખ્ય ધ્વનિ છે કે તેણે ફળની ઇચ્છા આવી રીતે રાખવી નહિ. તેણે તો નિષ્ફળતા સાંપડે તો પણ નિરાશ થવાની જરૂર નથી. પરંતુ ફરીથી પોતાનું કર્તવ્ય કર્મ હાથમાં ઉપાડી લેવું. ગીતાના કર્મ યોગને જીવનમાં ઉતારનાર લોકમાન્ય તિલકે સ્વરાજ માટે પોતાનું શરીર ઘસી નાખ્યું. નેતાજી સુભાષ ચંદ્ર બોઝ અને લાલા લાજપત રાય જેવા વીરોએ પોતાના પ્રાણોની આહુતિ આપી. તેઓ સ્વરાજ્ય રૂપી ફળ તો ચાહતા હતા. તેઓ તેમાં સફળ ન થયા તેથી કંઇ તેમણે નિરાશામાં પોતાનું કાર્ય મૂકી દીધું નહિ. તેમના સદ્ પ્રયત્નોનું ફળ ભાવીની પ્રજા માટે પરિપક્વ થતું હતું. અનાસક્ત પુરૂષને એવી નિરાશા હરાવતીજ નથી. જેમ એક ખેડુત આંબો વાવે છે તો તેનું ફળ તો મળવાનુંજ છે પણ તે એવી ઇચ્છા રાખતો નથી કે એના ફળ મારે જ ખાવા જોઇએ. એની જીંદગીમાં જો એ ફળ તેને મળી શકે તો તે તેને ખુશીથી સ્વીકારી લેશે. પણ જો તે પોતાના પરિશ્રમનું ફળ પોતે ન પામે તો 'તેણે તેનું દુઃખ કરવાનું નથી. તેની પ્રજા એ ફળ ભોગવશે. આમ નિષ્કામ કર્મ મનુષ્યને દુઃખની લાગણીમાંથી ઉગારી લે છે.

આમ આપણે જોઇશું તો કર્મ અને તેના ફળની પ્રાપ્તિની આશા તો બધેજ રખાય છે. આથી જ ગીતામાં આગળ ચાલતાં શ્રી કૃષ્ણ એ વસ્તુને પોતે પણ કહે છે કે

> નહિ કૃત કલ્યાણ કશ્ચિત્
> દુર્ગતિં તાત ગચ્છતિ ।

એટલે કે કોઇનું પણ ભલું, બુદ્ધિ યુક્ત કાર્ય કદી નકામું જતું નથી. તેનું ફળ તો કંઇ ને કંઇ હોયજ છે. આમ નિષ્કામ અને અનાસક્ત કર્મનો અર્થ ફળના લોભને ત્યજવાનો અને તેમાંથી ઉપજતી નિરાશાને નિવારવાનો સ્પષ્ટ છે. કર્મ સાથે ગીતામાં અકર્મ અને વિકર્મને પણ જાણી લેવાની સુચના કરી છે, જે આવશ્યક છે.

સહુએ નિષ્કામ કર્મ કરવાના છે પણ તે ઉપર કહ્યું તેમ નિરર્થક તો નજ હોવાં જોઇએ માટે ગીતામાં અકર્મ ને વિકર્મ ઉપર વિચાર કરવાનું જણાવ્યું છે. વિકર્મ એટલે વિરૂદ્ધ-ઉલટું કર્મ. આપણે જવું હોય પુર્વ દિશાના શહેરમાં અને જઇએ પશ્ચિમ દિશામાં, તો તેવાં વિકર્મનો શો ફાયદો? અથવા જેને ઇલેક્ટ્રીક મશીન સુધારવાનો અનુભવ નથી તે તેને સુધારવા માટે બે કલાક નકામા ગાળે છે જ્યારે અનુભવી તેને બે મિનિટમાં સુધારી શકે છે. તો આવા વિકર્મને સમજી લેવું જોઇએ. બુદ્ધિ વિરૂદ્ધનું, આવું વિકર્મ નકામુંજ જવાનું. તેમજ અકર્મને પણ જાણી લેવું જોઇએ. માણસનો સ્વભાવ આળસુ છે અને તે કર્મથી નાસે છે. આવી અકર્મણ્યતાથી કેવી દુર્ગતિ થાય છે તે આપણે જાણીએ છીએ. જ્ઞાન અને વૈરાગ્ય વિનાના આવા અકર્મણ્ય સાધુઓ આજે ભારતને કેટલા ભારે છે તે ક્યાં અજાણ્યું છે. સંસાર ત્યાગને બહાને આવું અકર્મ પેસી જાય તો દેશનો ઉદ્ધાર ન થઇ શકે. માટેજ શ્રીકૃષ્ણે ગીતામાં ચોખ્ખવટ કરી દીધી કે કર્મને અકર્મને અને વિકર્મને બધાંને સમજી લેવો જરૂરી છે.

એટલું તમે જાણો છો કે કેનેડાની વિશ્વ વિખ્યાત કંપની

સન લાઈફ ઓફ કનેડા

ઉપરોક્ત કંપનીના હમો સત્તાવાર એજન્ટ છીએ.

ઉપરાંત

દક્ષિણ આફ્રીકાની વરિષ્ઠ અદાલતની કેપ ઓફ ગુડ હોપ પ્રોવીન્સીયલ ડીવીઝનના સરકાર તરફથી નીમાયેલા અંગ્રેજી તથા ગુજરાતી ભાષાન્તરકાર છીએ તેમજ અત્રેની ઈમીગ્રેશન અંગેનું કોઈ પણ જાતનું કામકાજ વિના વીલંબે ત્વરીત ગતીએ થઈ શકે છે.

1. Wherever there is a particular Life Assurance Problem a Sun Life of Canada Plan can solve it.
2. Prompt settlement of claims is a maxim of the Company's Management.
3. During 1951 the Company paid over £31,000 000 to annuitants, policy holders and their families.

The Sun Life of Canada is a Leader in World Wide Assurance.

Consult us first.

C. C. PALSANIA

GENERAL AGENT

Business, Estate, Financial, Insurance and Immigration Consultant.

Sworn Translator.

100 Sir Lowry Road, — CAPETOWN

P.O. Box 4624. Phone 32390

વિવિધ ખબરો

પોર્ટ એલીઝાબેથ યુવક મંડળ

પોર્ટ એલીઝાબેથ યુવક મંડળની વાર્ષીક ચુંટણી સભા રવિવાર તા. ૧૭–૭–૫૫ના રોજે શ્રી ક્ષત્રિય ગુજરાતી સભા ભવનમાં શ્રી શાન્તીલાલ નરોત્તમભાઇનાં પ્રમુખપણા હેઠળ મળી હતી. પ્રમુખશ્રીનાં આવકાર પ્રવચન પછી મંત્રીઓ શ્રી નગીનદાસ ભાણા ભાઇ તેમજ શ્રી ચુનીલાલ દુલ્લભભાઇએ મંડળના કાર્યનો હેવાલ રજુ કર્યો હતો. ખજાનચી શ્રી છમનલાલ ભાણા ભાઇ ગામ બહાર હોવાથી શ્રી નગીનદાસ ભાણાભાઇ તરફથી આવક જાવકનો હિસાબ રજુ કરવામાં આવ્યો હતો. તેમજ ફીલ્મ (સીનેમા) સમિતિ તરફથી હેવાલ રજુ થયો હતો.

ત્રણે હિસાબ અને હેવાલો સર્વાનુમતે પસાર થયા હતા. મંડળની જુદી જુદી પ્રવૃત્તિઓ દ્વારા મંડળે ઘણી પ્રગતી સાધી છે, તે માટે પ્રમુખશ્રી અને અન્ય સભ્યો તરફથી દરેક વિભાગના કાર્યકરોને અભિનંદન અને પ્રશંસા પાઠવવામાં આવ્યા હતા.

તે પછી નવા કાર્યવાહકોની નીચે મુજબ ચુંટણી થઇ હતી. પ્રમુખ: શાન્તીલાલ ડાહ્યાભાઇ, ઉપ-પ્રમુખ: ભીખાલાલ જીવણજી, મંત્રી: ચુનીલાલ દુલ્લભભાઇ, સહ-મંત્રી: સુર્યકાંતભાઇ ભગતજી, ખજાનચી: અમૃતલાલ દુલ્લભભાઇ, ઓડીટર: છોટુભાઇ ડાહ્યાભાઇ, કમીટી સભ્યો: ઉત્તમલાલ રણછોડજી અને છોટુભાઇ. ડાહ્યાભાઇ ફીલ્મ કમીટી: શાન્તીલાલ નરોત્તમભાઇ, પ્રિયવદનભાઇ આર. વર્મા, મંછારામભાઇ રણછોડજી, દયારામભાઇ દુલ્લભભાઇ, શાન્તીલાલ નારણભાઇ. પ્રકાશન વિભાગ કમીટી: મણીલાલ રણછોડજી (સંપાદક), છોટુભાઇ ડાહ્યાભાઇ.

અંતમાં પ્રમુખશ્રીએ બધા ભાઇઓનો ઉત્સાહ અને કાર્યપ્રવૃતીનો ઉકેલ સુંદર રીતે લાવવા માટે સર્વનો અંત કરણપુર્વક આભાર માન્યો હતો. એ પછી સભા જન ગણ મન નાં ગીનથી વિસર્જન થઇ હતી.

લીવીંગસ્ટન

લીવીંગસ્ટન (નોર્ધર્ન રોડેસીયા) તા. ૧૧–૮–૫૫ના રોજે મેસર્સ હરી મોરાર એન્ડ કું. ના મકાનમાં ઇન્ડિઅન ચેમ્બર ઓફ કોમર્સની વાર્ષીક સભા મળી હતી. હેવાલ અને હિસાબોની આછી રૂપરેખા રજુ થયા બાદ ચુંટણીનું કામ હાથ ધરવામાં આવ્યું હતું અને સર્વાનુમતે નીચે મુજબ હોદ્દેદારોની ચુંટણી કરવામાં આવી હતી. પ્રમુખ: કે. સી. પટેલ, ઉપ-પ્રમુખ: પી. એમ. પટેલ; મંત્રી: એચ. બી. ઓઝા, સહ-મંત્રી: આર. બી. નાયી; ખજાનચી; બી. જે. દેવાલીવા.

પરચુરણ

—પોર્ટ એલીઝાબેથથી અમારા ખબરપત્રી જણાવે છે કે અત્રે ઓગસ્ટ તા. ૧૧મીના સેવા સમાજનો ગુજરાતી હોલમાં શ્રીકૃષ્ણ જયન્તિ ઉજવાઇ હતી, જે વખતે હવન થયો હતો. શ્રી રણછોડજી વર્મા, શ્રી સી ડાહ્યા, એમ. એમ બલસારા અને શ્રી વી. બી. એફ. પટેલે સમયાનુસાર પ્રવચનો કર્યા હતાં.

—ઓગસ્ટ તા. ૧૦મીના પોર્ટ એલીઝાબેથના જાણીતા વેપારી મી. એ. ઇ. ભદ્દઇના ફરજંદ મી. ઈ. એમ. ભદ્દઇ જેઓ મદ્રાસ યુનીવર્સીટીમાં અભ્યાસ કરતા હતા તેઓ બી. એ. ડીગ્રી પાસ કરી પાછા આવ્યા છે તેમને આવકાર આપવા બીસ્મીલ સોશ્યલ કલબ તરફથી મુસ્લીમ એજ્યુકેશનલ હોલમાં મેળાવડો થયો હતો. ત્રણસો જેટલા લોકો હાજર થયા હતા જેઓમાં હીંદીઓ ઉપરાંત જાણીતા યુરોપીયનો, આફ્રિકનો તથા કલર્ડો પણ હતા.

—ખાન અબદુલ ગફાર ખાનને ૭ વરસ પછી સરહદ પ્રાંત જવા દેવામાં આવ્યા છે. પાકીસ્તાન સરકારે એમની ઉપરનો મનાઇ હુકમ પાછો ખેંચી લીધો છે.

જોઇએ છે

'લ્યુઇટ્રીખાર્ટ' ડીસ્ટ્રીકટમાં જંગલમાં દુકાન ભાડે અગર વેચાતી અગર ભાગમાં સારો બદલો મળશે. વેચનાર બાઇને પાઘડી તથા ફીટીંગ્સ બીલ્ડીંગના નાણાં રોકડા ગણી આપવામાં આવશે.

લખો:

C/O INDIAN OPINION,
Private Bag,
DURBAN,
NATAL.

વેચવાના છે

નવસારી સ્ટેશન રોડ પર, બન્દરમાં ત્યા સોસાયટીઓમાં મકાન અગર ખુલ્લા પ્લોટ લેવા માટે અગર નેશનલ સેવીંગ્સ સર્ટીફીકેટ (આવક વેરાથી મુકત વ્યાજ) ખરીદવા લખો:

એમ. જનાર્દન ભટ્ટ.
Authorised Agent For
Government of India
National Saving Certificate.
બાળા સાહેબની હવેલી,
Navsari, Bombay, India.

૧૧ પુસ્તકોનો સેટ

આ સેટમાં વિવિધ પુસ્તકો તમને વાંચવા મળશે. પુસ્તકો મોટાઓ માટે છે. કીમત ફકત પા. ૧–૧૯–૦.

'Indian Opinion', P. Bag,
Durban, Natal.

જ્ઞાન મેળવવા લાયક પુસ્તકો

ગીતા ધ્વની ,, ,,	૧	૩
કેળવણી વિકાસ (કી. મશરૂવાળા)	૭	૦
સ્ત્રી પુ. મર્યાદા ,, ,,	૪	૬
સમુળી ક્રાંતી ,, ,,	૪	૦
કેળવણી વડે ક્રાંતી	૭	૬
મારી જીવન કથા (નેહરૂ)	૧૫	૦
સરદાર વલ્લભભાઇ ભાગ ૧	૧૩	૦
સરદારનાં ભાષણો	૧૨	૦
એક ધર્મ યુદ્ધ (અમદાવાદનો મજુરોની લડતનો ઇતિહાસ)	૧	૩
શ્રાદ્ધના તેર દિવસ	૧	૦

ગાંધી સાહિત્ય

પાયાની કેળવણી (ગાંધીજી)	૩	૦
અમારા બા (કસ્તુરબા ગાંધી)	૪	૦
ગાંધીજીનો સરકાર સાથે પત્રવ્યવહાર	૩	૦
બાપુની સેવામાં	૬	૦
કસ્તુરબા સ્મારક અંક—('ઇન્ડિઅન ઓપિનિઅન')	૧	૬
ગાંધી સ્મારક અંક	૨	૦
બાપુના—બા ને પત્રો (કસ્તુરબા પર લખાયલા પત્રો)	૨	૬
ટાઇફોઇડ	૧	૬
નળાખ્યાન	૭	૬
મારી જીવન કથા (ભારતના રાષ્ટ્રપતી રાજેન્દ્રપ્રસાદ)	૧૫	૦

Obtainable from:

'Indian Opinion' P. Bag,
Durban, Natal.

નવલ કથાઓ

પહેલો ફાળ	૯	૦
ઝેર તો પીધા છે જાણી જાણી	૬	૬
સાગર કથા	૮	૬
ઋણ મુક્તિ	૭	૬
આવતી કાલ	૭	૦
નીલ પંખી (નાટક)	૫	૦
ગોદાન બંગાલીનો અનુવાદ ભાગ ૧. ૨. સેટના	૧૬	૦
ચમેલી	૬	૦
ચોરાની વાતો	૬	૦
રોજની રામાયણ (નાટીકા)	૫	૦
બહીષ્કાર	૬	૦
વિવાહ મંદિર	૬	૯
પ્રદીપ	૭	૬
સાગર સામ્રાટ	૬	૦
હિરીફની વાતો	૬	૦
પૌરાણિક નાટકો	૫	૯
યૌવન ભાગ ૧. ૨. સેટની	૧૨	૦
આશાનું બીજ ભાગ ૧. ૨. સેટની	૧૪	૦
દરીયા વાટ	૧૦	૦
લામિઝરેબલ ભાગ. ૧. ૨. સેટની	૧૬	૦
ક્રાંતી	૭	૦
શંકિત હૃદય અને સંયુકતા	૯	૦
વસુધરા	૬	૦
છેલ્લો પ્રયોગ	૭	૬
સ્વાધ્યાય ભાગ ૧. ૨. સેટના	૧૩	૬
દુર્ગા	૮	૦
જયસીંહ	૧૦	૦
મોહીની	૮	૦
પ્રભાત કીરણો	૮	૦
માનવતાના મુલ	૭	૦
લાવણ્ય	૫	૯
ઝેરતો પીધા છે જાણી જાણી (દર્શક)	૫	૦

'Indian Opinion', Private Bag, Durban.

સજા મોટી કે દયા?

જર્મન કવિ સ્ટીફન ઝિવગના જીવનનો એક પ્રસંગ

જર્મનીમાં એક મોટા કવિ થઇ ગયા. બહુ જાણીતા ને માનીતા. આ કવિ ફક્ત કવિતા જ નહોતા લખતા. વાર્તાઓ ને નવલકથાઓ લખતા. નાટકો ને જીવનચરિત્રો લખતા. રસાળ ને મધુરાં પ્રવાસવર્ણનો પણ લખતા. એમની કલમની મીઠાશ તો એવી કે વાત ન પૂછો. જાણે અમી. જેવી કલમ હતી એવી જ એમની વાણી હતી—સૌમ્ય ને મધુર. વર્તન સંપૂર્ણ સંસ્કારી, અંતરમાં અખંડ માનવતા ભરેલી ધિક્કાર ને વેરઝેરની લાગણી સામે એમને સખત અણગમો હતો. પ્રેમ ને દયાથી આખી દુનીયા જીતી શકાય; ધિક્કાર ને વેરઝેરથી નહિ, આવું અંતરથી માનતા. ફક્ત માનતા એટલું જ નહિ, પણ આચરતા. પોતાના દરેક પુસ્તકમાં તેઓ આ વાત પર જ ભાર મૂકતા.

એક વાર તેઓ પારિસ ગયા.

પારિસ તો અજબ નગરી. ફ્રાંસ દેશની રાજધાની અને રમણિયતા સૌથી ચડે એવું નગર.

એક હોટલમાં કવિ ઉતર્યા. હોટલ પણ જબરી હતી. પરદેશી મુસાફરો હોટલમાં જ ઉતરે. મુસાફરોને બધી સગવડ મળી રહે

આ કવિ પણ એવી એક હોટલમાં ઉતર્યા.

મધરાતે હોટલમાં ચોર પેઠો. કવિ રાજના ઓરડામાં જ દાખલ થયો. કવિ સૂતા હતા પલંગ નીચે એમની પેટી પડી હતી. તેમાં કપડાં હતાં; રોકડ રકમ પણ હતી, આ પેટી ઉઠાવીને ચોર નાઠો.

બાપડો ચોર!

નાઠો તો ખરો પણ પકડાઇ ગયો. -પોલીસે કામળિયાં કર્યો.

બીજે દહાડે પોલીસે કવિને ચોકી પર બોલાવ્યા. કવિ તો જવા નહોતા ઇચ્છતા. પણ પોલીસ અમલદારે બોલાવ્યા એટલે જવું જ પડે. ન જાય તો અવિવેક ગણાય.

કવિ ચોકીએ ગયા. અમલદાર પાસે જઇને ઉભા.

અમલદારે પુછ્યું: 'ગઇ રાતે તમારી પેટી ચોરાએલી કે?' કવિ કહે: 'હા જી.'

અમલદાર કહે: 'તમે હજુ સુધી ફરિયાદ નથી નોંધાવી. તમારે રીતસર ફરિયાદ નોંધાવવી જોઇએ. એ માટે તમને બોલાવ્યા છે.'

કવિ કહે: 'સાહેબ, હું ફરિયાદ કરવા નથી માગતો. મને મારી વસ્તુ પાછી મળે એટલે પત્યું!'

અમલદાર કહે: 'એ તો મળશે જ. પણ તમારી વસ્તુ ચોરાઇ છે કે નહિ!'

કવિ કહે: 'હા જી. ચોરાઇ છે તો ખરી જ. ને ચોરનાર અહીં હાજર છે. પણ હું એ બાબત ફરિયાદ કરવા માગતો જ નથી!'

આ સાંભળી ચોર તો ચકિત બની ગયો. એના મોં પર ઉપકારનો ભાવ છવાઇ રહ્યો. આવા માણસની પોતે પેટી ચોરી એ બારે ખોટું કર્યું. એ તો શરમનો માર્યો મોં નીચું ઘાલી ગયો.

પોલીસ અમલદારને પણ નવાઇ ઉપજી. થયું કે, આ પણ ખરેખર ભલા માણસ લાગે છે. ફરિયાદ નોંધાવવાની પણ ના પાડે છે. હશે, ચાલો. આપણે હડિયાદોટ કરવી મટી. એટલી આફત ટળી.

કવિની સાથે હોટલનો માલિક પણ ગયેલો. કવિની વાત સાંભળીને એ તો નારાજ થઇ ગયો.

કહે: 'આપ શું કરી રહ્યા છો! ચોરને ઉગારવાની વાત કાં કરો! એવા હરામીને તો જેલ ભેગા જ કરવા જોઇએ. એના પર દયા ન હોય. આને જતો કરીને બીજા સેંકડો ચોરને આપ ઉત્તેજન આપી રહ્યા છો, ચોરને સજા કરાવવી જ ઘટે.'

કવિ બોલ્યા: 'મારાથી એ નહિ બને! મને મારી પેટી અચુક મળનાર છે. પછી ફરિયાદ શા સારૂ કરૂં?'

હોટલ માલિકે ફરિયાદ કરવા કવિને બહુ બહુ સમજાવ્યા. પણ કવિ એકના બે ન થયા. એમની નાની હા ન થઇ તે નજ થઇ.

મુદ્દામાલ તરીકે પેટી એ વખતે અમલદારના મેજ પર પડી હતી. અમલદારે કવિને પેટી સોંપી. પછી કહે: 'પેટીમાંની બધી વસ્તુ બરાબર તપાસી જુઓ. કંઇ ઘટે છે કે કેમ.'

કવિ કહે: "ના જી. બધું બરાબર છે.'

અમલદાર કહે: 'શું બરાબર છે? જરા પેટી ખોલીને તપાસો તો ખરા.'

કવિ કહે: 'તપાસવાની કંઇ જરૂર નથી. એ તો બધું બરાબર જ છે!'

આમ કહી પોતે પેટી ઉચકવા જતા હતા ત્યાં ચોર બોલ્યો: 'મહેરબાન! તમે ન ઉંચકશો. હું ઉંચકી લઉં છું. તમે મને આટલું કામ કરવાની તક આપો એવી મારી તમને વિનતિ છે. હું તમને તમારા મુકામ સુધી મૂકી જવા ઇચ્છું છું. તમે મારા પર મોટો ઉપકાર કર્યો છે. હું તમારો ગુનેગાર છું. મને મારી જાત પર ધિક્કાર આવે છે.'

કવિ કહે: 'ભલે ભાઇ, ઉપાડી લે.'

ચોરે પેટી ઉઠાવી લીધી. ઠેઠ હોટેલ સુધી મૂકી આવ્યો.

કવિ કહે: 'શું મહેનતાણું આપું?'

ચોર બોલ્યો: 'આશિર્વાદ દો કે હવેથી ચોરી ન કરૂં.'

કવિ કેવળ મીઠું હસ્યા, અને બોલ્યા-: 'તારૂં અંતર એમ કહેતું હોય તો ચોરી ના કરીશ.'

બસ, ચોરે ત્યારથી ચોરી છોડી દીધી. તે એક સારો માણસ બનીને રહેવા લાગ્યો.

જો એ ચોરને સજા થઇ હોત તો?

દયા ને પ્રેમમાં જાદુ છે. એનું પરિણામ છેવટ સુંદર જ આવે છે.

એ કવિનું નામ સ્ટીફન ઝિવગ. સ. ૧૮૮૧માં જન્મ્યા. ૧૯૪૨માં મરણ પામ્યા. ૬૧ વરસ જીવ્યા. દયા ને પ્રેમની શીખ આપતાં ઘણાં બધાં પુસ્તકો એમણે લખ્યાં. દુનીયાની લગભગ ૩૫ ભાષામાં એમનાં પુસ્તકો ઉતર્યાં છે.

—'જન્મભુમી'માં ભાનુશંકર જોશી.

જીવનનું ધ્યેય

(પહેલાં પાનાનું અનુસંધાન)

તો, જેમકે આપ, બળદ તો પ્રશ્ન થશે કે તેને ખવડાવવાની આપણી શક્તિ છે કે નહીં. તેને રહેઠાણ માટે જગ્યા છે કે નહિ તેનો પણ વિચાર કરીશું. જ્યારે આટલો વિચાર આપણે આ બધા માટે કરીએ છીએ તો આપણે આટલો વિચાર પ્રજાનિર્માણ કરતા પહેલાં કરીએ છીએ ખરા? જે પ્રજા નિર્માણ થશે તેને આપણે શું ખવડાવીશું, કેટલું દુધ આપીશું, કેવું શિક્ષણ આપીશું, જીવનવ્યવહાર ચલાવવા માટે તેમને લાયક બનાવી શકીશું કે નહીં તેનો આપણે વિચાર કર્યા વગર એક પછી એક પ્રજા વધારતા જઇએ છીએ. આપણે અસાવધપણે સૃષ્ટિ રચીએ છીએ. તેજ જીવનમાં અડચણ રૂપ છે. આપણે વિચાર કર્યા વગર જીવન ચલાવીએ છીએ અને તેથી દુઃખી થઇએ છીએ. તેથી જીવનમાં પહેલેથી સાવધાનતા રાખવી જોઇએ.

નવી ટેલરશોપ ભાડે આપવાની છે

મેન રોડ, બેંક સ્ટેશન, ટ્રાંસવાલ, પર નવી બંધાએલી ટેલર શોપ ભાડે આપવાની છે. આ અપ-ટુ-ડેટ દુકાન વેસ્ટ ક્રીફન્ટીન બ્લેવુરીટસીજ ગોલ્ડ એન્ડ બ્લોક ટાઈલ માઈન્સની નજીકમાં આવેલી છે. આ ટેલરના ધંધાને લાયકની જગ્યામાં ઈલેકટ્રીક પાવર, પાણી અને રહેવાના રૂમો દુકાન સાથે છે.

વધુ વીગતો માટે લખો:

ઇસપભાઇ નોસારકા, Bombay. Silk Bazaar, Phene 12, Box 9, Bank, Transvaal.

જોડણી કોશ મોટો

ગુજરાતી ટુ ગુજરાતી ડીકસનરી.

કીમત પા. ૧-૨-૬.

મળવાનું ઠેકાણું આ ઓફીસ

બે અઠવાડીક પંચાંગ

વાર	ખ્રીસ્તી ૧૯૫૫ ઓગસ્ટ–સપ્ટેમ્બર	હીંદુ ૨૦૧૧ ભાદરવો	મુસલમાન ૧૩૭૪–૫ હીજરી જીલહજ મોહરમ	પારસી ૧૩૨૪-૨૫ અસફંદાર મદ ફરવર	સુર્યોદય ક. મી.	સુર્યાસ્ત ક. મી.	ધાર્મીક તહેવારો–ઉત્સવો
શુક	૧૯	સુદ ૨	૩૦	૨૯	૬–૨૭	૫–૩૧	
શની	૨૦	,, ૩	૧	૩૦	૬–૨૭	૫–૩૧	
રવી	૨૧	,, ૪	૨	ગા	૬–૨૭	૫–૩૨	
સોમ	૨૨	,, ૫	૩	ગા	૬–૨૬	૫–૩૨	
મંગળ	૨૩	,, ૬	૪	ગા	૬–૨૬	૫–૩૩	
બુધ	૨૪	,, ૭	૫	ગા	૬–૨૬	૫–૩૩	
ગુરૂ	૨૫	,, ૮	૬	ગા	૬–૨૫	૫–૩૩	
શુક	૨૬	,, ૯	૭	૧	૬–૨૫	૫–૩૪	
શની	૨૭	,, ૧૦	૮	૨	૬–૨૫	૫–૩૪	
રવી	૨૮	, ૧૦	૯	૩	૬–૨૫	૫–૩૪	
સોમ	૨૯	,, ૧૧	૧૦	૪	૬–૨૪	૫–૩૪	
મંગળ	૩૦	,, ૧૨	૧૧	૫	૬–૨૪	૫–૩૫	
બુધ	૧	,, ૧૩	૧૨	૬	૬–૨૪	૫ ૩૫	
ગુરૂ	૨	,, ૧૪	૧૩	૭	૬–૨૪	૫–૩૫	

Phone 332651 P.O. Box 1549 Tel. Add ENBEEDEE

MASTER BROS.

(PTY) LTD.

83 West Street, JOHANNESBURG.

MANUFACTURERS OF LADIES' & GIRLS' STRAW & FELT HATS
WHOLESALE MERCHANTS & DIRECT IMPORTERS

HOUSE FOR KEEN CASH PRICES

રેશમી તેમજ સુતરાઉ કાપડ, વુલન જર્સી, વુલ, બાળકો માટેનો જાત જાતનો માલ, ઘર વપરાશ માટે તેમજ લગ્નાદિ પ્રસંગોએ શણગાર માટે રીબન વગેરે માટે અમારે ત્યાં પ્રથમ તપાસ કરવા ભલામણ છે.

માસ્ટર બ્રધર્સ (પ્રો.) લીમીટેડ

૩૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબર્ગ.

બોકસ ૧૫૪૯.

તાજું ઉમદા ફ્રૂટ

ડરબનનું ટકાઉ આદુ ૯ પેની રતલ, ૧૦૦ રતલથી વધુ લેનારને ૮ પેની (શેકડ ભાવ) મોટી કળીનું લસણ શી. ૧-૬ રતલ, પાપડ નં.૧, શી. ૧૦-૦ ૧૦૦. નં. ૨, શી. ૮-૦ ૧૦૦. પોસ્ટેજ જુદું.
કપુરી અને ચેવલી પાન શી. ૫ રતલ; પોસ્ટેજ જુદું. બાસ્કીટ શી. ૧૦-૬ ડઝન; લાંબી અને રકવેર બાસ્કીટ શી. ૧૬ ડઝન.
સુરણ, લીલી હળદ અને આંબા હળદની મોસમ ચાલુ છે.

રોડેસીયા, ન્યાસાલેન્ડ અને બેલજીયન કોંગોના ઓરડરો ઉપર પુરતું ધ્યાન આપી કોઈ પણ વસ્તુ પરમીટ કઢાવી મોકલશું.

All prices subject to Market fluctuations.

A. KADER & Co., (PTY) LTD.

WHOLESALE FRUIT MERCHANTS

P. O. Box 251. DURBAN.

Kohinoor Store

11 Kort Street,

Box 3379,

JOHANNESBURG.

દરેક જાતની ઈન્ડિઅન ત્યાં ઈંગ્લીશ ગ્રોસરી.

કીફાયત-ભાવે-હમારે ત્યાંથી મળશે.

C. O. D. અથવા ઓરડર સાથે.

પઇસા મોકલી આપવા.

ધીરૂભાઈ પી. નાયક

બુકકીપર, મુસાફરી, વીમાનાં અને જનરલ એજન્ટ

હીંદુસ્તાન અગર દુનીયાના કોઈ પણ ભાગની હવાઈ દરિયાઈ અગર જમીન માર્ગે મુસાફરી કરવા ઘરે બેઠા અમારી મારફતે બુકીંગ કરો.

જીંદગી, આગ, ચોરી, હુલ્લડ, અકસ્માત, પ્લેટગ્લાસ, વિગેરેના વીમા અમે ઉતરાવી આપીએ છીએ.

ઈન્કમટેકસ, પરસનલ ટેકસ, હિસાબના ચોપડા લખાવવા રેવન્યુ ક્લીયરન્સ સર્ટીફીકેટ કે વેપારના લાયસેન્સો પાસપોર્ટ તેમજ ઈમીગ્રેશનને લગતી બાબતોમાં કંઈ પણ ફી લીધા વિના અમે મફત સલાહ આપીએ છીએ.

નેશનલ મ્યુચ્યુઅલ લાઈફ એસોસીએશન ઓફ ઓસ્ટ્રેલીયા અને યોર્કશાયર ઈનશ્યુરન્સ કંપની લીમીટેડના પ્રતિનિધિ.

Phone : 33-9033. 29e Commissioner Street, JOHANNESBURG.

લગ્ન પ્રસંગો માટે

અમને મળો.

સુરતી જમણના અમે સ્પેસ્યલીસ્ટ છીએ.

શ્રી કેપીટનની અંગત દેખરેખ નીચે યુનીયનના અને રોડેસીયાના કોઈ પણ ભાગમાં તમારે મુકામે આવી રસોઈ કરવાનો અમે કન્ટ્રાકટ લઈશું.

કેપીટન્સ બાલ્કની હોટેલ

(ધી કોર્નર મીઠાઈ હાઉસ)

ગ્રે અને વિકટોરીયા સ્ટ્રીટના ખુણાપર – ડરબન.

ફોન નંબર ૨૩૪૧૪ ટેલીગ્રામ: KAPITAN.

ધાર્મીક પુસ્તકો

વિનોબા ભાવે કૃત ઉપનીષદ્ ગીતાજી વિગેરે ધાર્મીક પુસ્તકોના શ્લોકોપર પ્રવચન.

ઇશાવાસ્ય વૃત્તિ (ઉપનીષદના શ્લોકો)	૧	૬
ગીતા પ્રવચન	૩	૦
સ્થિતપ્રજ્ઞદર્શન (ગીતાજીના બીજા અધ્યાયના શ્લોકો)	૪	૦
મધુકર (લેખોનો સંગ્રહ)	૪	૬
જીવન દ્રષ્ટી (,, ,,)	૩	૯

Obtainable :

INDIAN OPINION.
P/Bag, Durban, Natal.

ફરનીચર! ફરનીચર!! ફરનીચર!!!

બેડરૂમ સુટ, ડાઈનીંગરૂમ સુટ, વોર્ડરોબ, ડરેસીંગ ચેસ્ટ, સાઈડ બોર્ડ ઓફીસ ડેસ્ક, બુક કેસ, ટેબલ, તદન કીફાયત ભાવે ખરીદી શકશો. જાતે પધારી લાભ લેવા ચુકશો નહિ.

—બોકસ, ટેબલ અને કીચન ડરેસર—

જે હમારી દેખરેખ નીચે તઈયાર થાય છે. તેનો સ્ટોક હમેશા તઈયાર રહે છે. માત્ર રોકડા ભાવોના પ્રાઈસ લીસ્ટ મંગાવો અને વેપાર આગળ વધારો.

L: MISTRY

51 BREE STREET, BURGERSDORP, J'BURG.

PHONE 33-4691. BOX 2526.

નવલ કથાઓ

સારા સારા લેખકોનું સુંદર સાહીત્ય

કપાલ કુંડલા (બંકીમ ચંદ્ર)	૬	૬
નવલીકાઓ (મેઘાણી)	૬	૬
મળેલાંજીવ (પ્ર. પટેલ)	૭	૦
સોરઠી ગાથા ૪	૩	૬
એક બીંદુ	૭	૦
ઉભી વાટ	૮	૬
ઉન્નયન	૭	૦
કલાની સહચરી	૫	૦
કઉંચ વધ	૧૦	૬
અણખુટ ધારા	૭	૬
શહીદોનો સંદેશ (આયરલેન્ડના શહીદ)	૪	૦
કરૂણા દેવી (સાને ગુરૂજી)	૨	૩
માનવતાના બિલામ લેખીકા હેરીયેટ બિચર અનુવાદક શચીન ઓઝા	૧૫	૦
સોનેરી છાયા	૧૦	૦
સ્વપ્ન સૃષ્ટી	૧૦	૦
છાયા પ્રકાશ	૧૩	૬

ર. મ. દેસાઇ કૃત

દિવડી	૧૨	૦
માનવી ખંડીયેરો (એક રક્ત પિત્તીની આત્મ કથા)	૬	૦
લોક ભાગવત (નાનાભાઈ ભટ્ટ કૃત) શ્રીમદભાગવતની કથાઓ	૧૬	૦
કીમીયાગારો (૧૮ મહાન નરનારીઓનો ટુંક પરીચય) યશોધર મહેતા	૬	૦
સર્જતા હઈયા (નવલભાઈ શાહ) જ્ઞાન સાથે આનંદ આપતી નવલ કથા	૭	૬
મુક્ત પંખી	૮	૦
મામા	૧૦	૦
રાધારાણી	૯	૦

મળવાનું ઠેકાણું આ ઓફીસ.

ગાંધી સાહીત્ય

દ. આ. નો ઈતીહાસ.	૭	૬
મહાદેવ દેસાઇનું જીવન ચરીત્ર	૨	૩
મહાદેવ દેસાઈની ડાયરી ભા. ૧	૧૦	૦
" " " ભા. ૨	૧૨	૦
" " " ભા. ૩	૧૧	૬
" " " ભા. ૪	૮	૦
" " " ભા. ૫	૧૬	૦
બાપુની કારાવાસની કહાણી	૧૫	૦
હસ્ત લીખીત હીંદ સ્વરાજ્ય	૪	૦
આત્મ કથા (ગાંધીજી)	૭	૬
ગાંધીજીની સંક્ષીપ્ત આત્મ કથા	૨	૬
બાપુની ઝાંખી (કાકા કાલેલકર)	૩	૦
રામ નામ (ગાંધીજી)	૨	૦
બાપુ મારી મા (મનુ ગાંધી)	૧	૬
બાપુની પ્રસાદી	૫	૦
ગાંધીજી અને સામ્યવાદ (કી. મશરૂવાળા)	૩	૦
નીતી નાશને માર્ગે (ગાંધીજી)	૨	૦
અનાસક્તી યોગ (ગાંધીજીએ ગીતાજીનો કરેલો અનુવાદ)	૧	૬
ધર્માત્મા ગોખલે (ગાંધીજી)	૧	૬
આશ્રમ ભજનાવલી	૧	૦
હીંદનો કોમી ત્રીકોણ (કોમવાદ વિશે લખેલું)	૬	૦
આરોગ્યની ચાવી	૧	૬
કીંગ કોંગ એક સાહસથી ભરપુર બાળ વાર્તા	૩	૦

મળવાનું ઠેકાણું : આ ઓફીસ.

'Indian Opinion' P. Bag., Durban, Natal.

વાંચવા લાયક સાહિત્ય

ગીતા મંથન (કી. ઘ. મશરૂવાલા કૃત)	૭	૬
ગો સેવા (ગાંધીજી)	૨	૦
માનવી ખંડિયેર (અનુ. કાકા કાલેલકર કી. ઘ. મ.)	૧	૦
ગીતા બોધ (ગાંધીજી)	૧	૦
બા બાપુની શીળી છાયામાં (મનુ ગાંધી)	૪	૬
બાપુ (ઘ. બિરલા)	૨	૬
મધુકર (વિનોબા)	૫	૬
ત્યાગ મુર્તિ અને બીજા લેખો (ગાંધીજી)	૧	૦
ત્યારે કરીશું શું (ટોલ્સટોય)	૪	૯
વ્યાપક ધર્મ ભાવના (ગાંધીજી)	૬	૦
દારૂબંધી (કુમારપ્પા)	૧	૩
ઓતરાતી દીવાલો (કાલેલકર)	૧	૩
કન્યાને પત્રો ન. પરીખ (તારૂણ્યમાં પ્રવેશતી બાળાઓ માટે)	૨	૬
મરકુંજ (મ. ત્રીકમજી ક્ષયરોગી માટે)	૨	૦
આશ્રમ ભજન મંડળી સં. જુ. દવે (ભજનોનો સંગ્રહ)	૧	૬
ગાંધીજી (બાળકો માટે ચરીત્ર)	૧	૬
વિશ્વશાંતી કાવ્ય (ઉ. જોશી.)	૧	૦
જનોને (રા. અમૃતકોર)	૧	૦
હીંદી રાષ્ટ્રીય મ. સ.નું બંધારણ	૧	૦
ગીતા પદાર્થ કોષ (ગીતાજીમાં આવતાં શબ્દોનો અર્થ)	૧	૦
આત્મ રચના જુ. દવે.	૮	૦
દીલ્હી ડાયરી (ગાંધીજી)	૭	૬
આપણું હીંદુસ્થાન	૩	૦

મળવાનું ઠેકાણું

INDIAN OPINION,
PRIVATE BAG, DURBAN.

ગુજરાતી સ્કુલોને સુંદર તક

નિશાળના પુસ્તકો

નવયુગ વાચન માળા		
પુસ્તક બીજુ	૨	૦
પુસ્તક ચોથુ	૩	૦
સુતન લેખન તાલીમી વર્ગ		
ભાગ ૧, ૨, ૩, ૪. પ્રત્યેકની	૧	૦
ચાલો લખીએ		
ભાગ ૧, ૨, ૩, ૪, ૫, ૬, ૭. પ્રત્યેકની	૧	૩
ભારતનો ઈતિહાસ ભાગ ૧	૨	૦
દેશ વિદેશ ભાગ ૧	૨	૯
ગુજરાતનું ગૌરવ	૧	૯
હીંદના ઈતિહાસની રૂપરેખા ભાગ ૧.	૨	૨
દેશ દીપકો	૨	૦
ભુગોળ પરીચય ભાગ ૩	૧	૧૦
" " ભાગ ૪	૨	૩
પ્રાચીન સમયની રસકથાઓ	૧	૯
મોડલ સ્કુલ અંક ગણિત ભાગ ૧.	૨	૯
મારૂં ગણીત ભાગ ૧	૧	૩
" " ભાગ ૩	૧	૬

આ પુસ્તકો ડઝન બંધી લેનારને ૧૫ ટકા કમીશન આપવામાં આવશે.

સી. ઓ. ડી. થી માલ મોકલવામાં નહીં આવે.

Obtainable from :

**'INDIAN OPINION'
Private Bag,
Durban.**